

Yritysvaikutusten arviointiprosessin kehittäminen Ikaalisten kaupungille

Ville-Mikael Kärkkäinen

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2023

Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Yrittäjyys

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Yrittäjyys

KÄRKKÄINEN, VILLE-MIKAEL:

Yritysvaikutusten arviointiprosessin kehittäminen Ikaalisten kaupungille

Opinnäytetyö 47 sivua, joista liitteitä 9 sivua
Marraskuu 2023

Yritysvaikutusten arviointi on prosessi, jonka avulla kunta tunnistaa tehtävien päätösten yritysvaikutukset jo ennalta. Tämän prosessin avulla on mahdollista arvioida päätösten vaikutukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Yritykset tuovat merkittävän osan kuntien verotuloista. Tämän lisäksi ne työllistävät ihmisiä ja tuovat kuntiin asukkaita. Yrityksillä on näin ollen suuri merkitys kunnille niin talouden, kuin elinvoimaisuuden kannalta katsottuna.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Ikaalisten kaupungille yritysvaikutusten arviointiprosessi. Toimeksiantajana työlle toimi Ikaalisten Kehitys, kaupungin omistama kehittämissyhtiö. Lähtötilanteessa Ikaalisten kaupungilla oli käytössä lomake yritysvaikutusten arviointia varten, mutta sitä ei kuitenkaan aktiivisesti käytetty. Ikaalisten kaupunki on lähtenyt määrätietoisesti kehittämään yhteistyötään alueen yritysten kanssa. Yritysvaikutusten arvioinnin ottaminen osaksi päätöksentekoprosessia on osa tätä tärkeää tavoitetta. Tämän kehittämistyön avulla Ikaalisten kaupunki halusi selkeyttää yritysvaikutusten arviointiprosessia ja päättää seuraavista askelista sen kehittämisessä.

Opinnäytetyö toteutettiin tutkimuksellisena kehittämistyönä. Tutkimuksen avulla haluttiin tietoa yritysvaikutusten arvioinnin määritelmästä ja sen sisällöstä. Tutkimuksen avulla haettiin myös tietoa siitä, millaisia yritysvaikutusten arviointimalleja Suomessa on käytössä. Yritysvaikutusten arviointiin tutustuminen aloitettiin tutkimalla kirjallisista lähteistä löytyvää tietoa aiheeseen liittyen. Tätä tietoa syvennettiin yli 20 kuntaan lähetetyn kyselyn avulla. Ikaalisten kaupungin henkilöstölle sekä yrittäjien edustajille järjestetyn työpajan avulla puolestaan kerättiin tietoa siitä, mitä täytyy ottaa huomioon kehitettäessä Ikaalisten kaupungin yritysvaikutusten arviointiprosessia.

Kehittämistyön tuloksena syntyi ehdotus yritysvaikutusten arviointiprosessista Ikaalisten kaupungille sekä siihen liittyvä tarkempi prosessikuvaus. Ehdotuksessa otettiin huomioon niin tutkimuksessa mukana olleiden arviointimallien vertailun tulokset, kyselyn avulla kunnista saatu tieto, sekä työpajan yhteydessä kerätty informaatio Ikaalisten kaupungin omista toiveista. Ikaalisten kaupungin on tulevaisuudessa tehtävä päätös yritysvaikutusten arviointiprosessista, laadittava siihen liittyvä ohjeistus sekä yritysvaikutusten arviointilomake. Näiden toimenpiteiden avulla yritysvaikutusten arviointiprosessin ottaminen luontevaksi osaksi päätöksentekoprosessia on mahdollista menestyksekkäästi tulevaisuudessa.

Asiasanat: yritysvaikutusten arviointi, kehittäminen, päätöksenteko, yrittäjät

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Bachelor's degree
Entrepreneurship

Ville-Mikael Kärkkäinen
Business Impact Analysis for Municipal Growth in Ikaalinen

Bachelor's 47 pages, appendices 9 pages
November 2021

By leveraging the insights gained from the business impact analysis, a municipality can proactively evaluate the repercussions of its decisions on the local businesses. Given the pivotal role that companies play in contributing a substantial portion of tax revenue, as well as fostering employment and vitality within municipalities, understanding and mitigating potential impacts is of paramount importance.

The primary objective of this thesis was to formulate a tailored business impact analysis process for the City of Ikaalinen. Recognizing the municipality's eagerness to enhance collaboration with local companies and entrepreneurs, initiating a business impact analysis emerged as a crucial step in this endeavour. The genesis of this thesis was rooted in the genuine necessity to address this specific need.

Conducted as a research development initiative, this thesis employed methods such as questionnaire research and workshops, drawing upon diverse written materials. The theoretical foundation encompassed themes pertinent to business impact analysis, elucidating the rationale behind the assessment's necessity and delineating various attributes inherent to the business impact assessment itself.

The culmination of this developmental effort yielded a comprehensive proposition for a business impact analysis process tailored to the unique context of the City of Ikaalinen. This includes an intricate depiction of the process. While numerous business impact analysis models are prevalent in Finland, the City of Ikaalinen must make informed decisions regarding the procedural steps, formulate explicit instructions for implementation, and adapt the analysis forms to align with its specific requirements in collaboration with local entrepreneurs.

Key words: business impact analysis, assessment, entrepreneurship, decision-making

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
1.1	Tausta.....	5
1.2	Tavoitteet	6
1.3	Toteutus.....	7
1.4	Työn rakenne	8
2	YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI	9
2.1	Yritysvaikutusten arviointi.....	9
2.2	Yritysvaikutusmenettelyn vaiheet	10
2.3	Yritysvaikutusten arviointimalleja.....	15
3	KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT JA TUTKIMUSTULOKSET	18
3.1	Kehittämistyön tutkimusmenetelmät.....	18
3.2	Kyselyn toteutus ja tulokset.....	19
3.3	Työpajan toteutus ja tulokset.....	22
3.4	Yritysvaikutusten arviointimallien vertailu	24
4	IKAALISTEN KAUPUNGIN YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTIPROSESSI	28
4.1	Ikaalisten yritysvaikutusten arviointiprosessin synty	28
4.2	Ikaalisten yritysvaikutusten arviointiprosessin vaiheet.....	28
4.2.1	Tunnistaminen ja valmistelu	30
4.2.2	Arviointi	30
4.2.3	Päätösvalmistelun loppuunsaattaminen sekä vaikutusten seuranta.....	31
4.2.4	Tunnistamis- ja arviointilomakkeet.....	31
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	33
	LÄHTEET	37
	LIITTEET	39
	Liite 1. Kysely yritysvaikutusten arvioinnista kuntapäätöksenteossa 1(3)	39
	Liite 2. Tampereen kaupungin yritysvaikutusten tunnistamislomake ..	42
	Liite 3. Suomen yrittäjien yritysvaikutusten arviointilomake	43
	Liite 4. Ikaalisten kaupungin yritysvaikutusten arviointilomake	44
	Liite 5. Tampereen kaupungin yritysvaikutusten arviointilomake	45
	Liite 6. Suomen Yrittäjien liikennevalomalli	46
	Liite 7 Varpaisjärven kunnan yritysvaikutusten arviointilomake	47

1 JOHDANTO

1.1 Tausta

Yritysvaikutusten arviointi on prosessi, jonka avulla kunta pyrkii tunnistamaan valmistelussa olevien päätösten yritysvaikutukset jo ennalta. Arviointiprosessi mahdollistaa päätösten vaikutusten arvioinnin niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Arviointi toteutetaan siis ennen päätöksentekoa. Näin on mahdollista arvioida eri ratkaisuvaihtoehtojen vaikutuksia alueen yrityksiin. Yritysvaikutusten arviointi antaa kunnassa toimiville yrityksille paremmat toimintaedellytykset ja lisää näin kunnan elinvoimaisuutta. Kuntien tekemät päätökset kaavoitus-, hankinta-, koulutus- tai asuntopolitiikassa vaikuttavat usein joko suoraan tai välillisesti alueen yrityksiin. Päätökset voivat vaikuttaa esimerkiksi alueen työpaikkoihin, opiskelupaikkoihin tai vaikkapa paikallisen kuntosaliryttäjän menestymisen mahdollisuuksiin. Nämä vaikutukset voivat olla positiivisia tai negatiivisia, mutta yritysvaikutusten arvioinnin avulla mahdolliset yritysvaikutukset pyritään tunnistamaan ennalta. Yritysvaikutusten arvioinnin suorittaa yleensä viranhaltija eli päätösesityksen valmistelija. Joissakin tapauksissa arviointia voi suorittaa kunnan johtoryhmä tai erikseen muodostettu ”elinvoimaryhmä”, joka voi koostua niin kunnan kuin ryttäjien edustajista.

Ikaalisten kaupunki on laatinut tuoreen elinvoimaohjelman vuosille 2023-2026. Tässä ohjelmassa yhtenä tärkeimmistä asioista on yritysysteistyö. Ikaalisten kaupunki on tämän ohjelman myötä sitoutunut edistämään yhteistyötä kaikkien sidosryhmien kanssa, mutta erityisesti alueen yritysten kanssa. Ikaalisten kaupunki on elinvoimaohjelmassa valinnut toimintaansa ohjaaviksi arvoiksi neljä pääteemaa: yhteistyökyky, yrittävyys, läpinäkyvyys sekä edelläkävijyys. Yrittävyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että kaupunki lupaa arvostaa, kannustaa ja tukea kaikenlaisia yrittäjämäisiä työskentely- ja toimintatapoja. (Ikaalisten Kehitys 2022)

Vuonna 2021 laaditussa kuntastrategiassa Ikaalisten kaupunki on valinnut yhdeksi painopistealueeksi tuleville vuosille aktiivisen elinkeinopolitiikan. Strategian mukaan tämä on kaupungin kasvun ja kehityksen perusta ja siihen pyritään aktiiv-

visella kanssakäymisellä ja yhteistyöllä elinkeinotoimijoiden kanssa. Keskeisimmäksi arvoksi kuntastrategiaan on valittu hyvinvointi, joka koostuu yritysmyönteisyydestä, asukaslähtöisyydestä, avoimuudesta sekä yhteistyökykyisyydestä. (Ikaalisten kaupunki 2021.)

Ikaalisten kaupungin kehittämissyhtiö Ikaalisten Kehitys on aktiivinen toimija. Kehittämissyhtiö järjestää koulutuksia ja tilaisuuksia alueen yrittäjille. Yritysvierailuita paikallisiin yrityksiin järjestetään säännöllisesti ja uusia yrittäjiä toivotaan tervetulleeksi. Kehittämissyhtiöltä saa avun yrittämisen jokaisessa vaiheessa, liikeidean kehittämisestä lähtien, yrityksen perustamiseen, sen kehittämiseen ja kasvuun sekä myös omistajanvaihdostilanteisiin (Ikaalisten kaupunki n.d.)

Strategian tavoitteita ja arvoja tukeakseen, Ikaalisten kaupunki on lähtenyt aktiivisesti kehittämään yritysvaikutusten arviointia kaupungin päätöksenteon tueksi ja tämä opinnäytetyö on yksi tärkeä osa sitä prosessia. Yritysvaikutusten arviointi on otettu Ikaalisissa käyttöön jo muutama vuosi sitten, mutta se ei ole viranhaltijoiden mukaan juurtunut osaksi päätöksentekoprosessia.

1.2 Tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on luoda Ikaalisten kaupungille ehdotus yritysvaikutusten arviointiprosessiksi. Prosessikuvauksen avulla on tarkoitus kertoa selkeästi se, miten arvioinnin tarve tunnistetaan, kuka arvioinnin suorittaa, miten se tehdään ja miten vaikutusten jälkiseuranta tehdään. Tämän kehittämistyön tuloksia apuna käyttäen, on yritysvaikutusten arviointi mahdollista ottaa käyttöön, luontevaksi osaksi Ikaalisten kaupungin päätöksentekoprosessia.

Työn päätutkimuskysymys on: millainen yritysvaikutusten arviointiprosessi on toimivin Ikaalisten kaupungille? Tähän kysymykseen haetaan vastausta kolmen alakysymyksen avulla:

1. Mitä yritysvaikutusten arviointi on ja mitä vaiheita siihen yleensä kuuluu?
2. Millaisia yritysvaikutusten arviointimalleja ja lomakkeita Suomessa on käytössä ja millaisia erityispiirteitä niillä on?

3. Mitä täytyy ottaa huomioon mietittäessä Ikaalisten kaupungille sopivinta arviointiprosessia?

Näiden alakysymysten avulla pyritään selvittämään, millaisia vaiheita ja asioita yritysvaikutusten arviointiprosesseissa yleensä on, ja onko näissä havaittavissa jotain sellaisia piirteitä, joita Ikaalisten kaupungin kannattaisi välttää tai yrittää kehittää luodessaan omaa yritysvaikutusten arviointiprosessia ja -mallia. Tutkimuksen kautta tutustutaan myös tarkemmin yritysvaikutusarviointiin käytettäviin lomakkeisiin ja vertaillaan niiden ominaisuuksia ja erityispiirteitä, jotta saadaan tarvittava tietopohja ehdotusta varten. Ikaalisten kaupungille toimivin yritysvaikutusten arviointiprosessi on tarkoitus löytää yllä oleviin tutkimuskysymyksiin vastaamalla.

1.3 Toteutus

Edellä mainittuihin kysymyksiin lähdettiin hakemaan vastauksia seuraavilla menetelmillä. Kehittämistyöhön liittyvä tutkimus toteutettiin aiheeseen liittyvään kirjalliseen aineistoon tutustumalla, Ikaalisissa järjestetyn työpajan, sähköisen kyselyn sekä arviointimallien välisen vertailun avulla. Kyselyn avulla kerättiin tietoa muun muassa siitä, miten laajasti yritysvaikutusten arviointi on jo käytössä muissa kunnissa, mitä hyviä ja huonoja puolia yritysvaikutusten arvioinnissa on havaittu ja miten tärkeänä tämän asian kanssa tekemisissä olevat henkilöt pitävät yritysvaikutusten arviointia.

Työpaja järjestettiin Ikaalisten virastotalolla. Paikalle kutsuttiin tahoja, jotka ovat jatkossa tekemisissä yritysvaikutusten arvioinnin kanssa Ikaalisissa. Työpajassa käytiin läpi yritysvaikutusten arvioinnin nykytilaa sekä kerättiin tietoa siitä, mitä täytyy ottaa huomioon kehitettäessä Ikaalisten kaupungille parhaiten sopivaa yritysvaikutusten arviointiprosessia.

Vertailun avulla käytiin läpi tutkimuksen avulla selvitettyjä, Suomessa käytössä olevia yritysvaikutusten arviointimalleja, vertailtiin niitä toisiinsa ja käytiin läpi niiden hyviä ja huonoja puolia. Vertailua varten kerättiin tietoa Suomen kunnissa käytössä olevista yritysvaikutusten arviointimalleista kirjallisen aineiston ja sähköisen kyselylomakkeen avulla.

1.4 Työn rakenne

Seuraavassa luvussa määritellään tarkemmin, mitä yritysvaikutusten arvioinnilla tarkoitetaan ja mitä vaiheita siihen kuuluu. Luvussa kerrotaan siitä mitä yritysvaikutusten arviointiprosessista kerrotaan kirjallisissa ja sähköisissä lähteissä. Osiossa esitellään myös Suomessa käytössä olevia yritysvaikutusten arvioinnin malleja. Kolmannessa luvussa kerrotaan tarkemmin kehittämistyön toteutuksesta ja avataan tehdyn tutkimuksen tuloksia. Neljännessä luvussa käydään läpi tutkimustyön tuloksena syntynyt ehdotus Ikaalisten kaupungin yritysvaikutusten arviointiprosessiksi, avataan sen vaiheita tarkemmin ja kerrotaan, miten kyseiseen lopputulokseen päädyttiin. Pohdintaosuudessa vedetään vielä yhteen työn lopputulokset ja arvioidaan sen onnistumista sekä esitellään tilaajalle ehdotus yritysvaikutusten arvioinnin kehittämisen jatkon osalta.

2 YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

2.1 Yritysvaikutusten arviointi

Kuntalain 1.2§ mukaan yksi kunnan tehtävistä on edistää asukkaidensa hyvinvointia sekä alueensa elinvoimaa. Yhtenä tärkeänä osana kunnan elinvoimaisuuden edistämistä on luoda alueen yrityksille ja yrittäjille edellytykset kukoistaa. Tätä asiaa tukemaan on kehitetty yritysvaikutusten arviointi, jonka tarkoituksena on arvioida kunnassa tehtävien päätösten vaikutusta yritysten toimintaedellytyksiin jo ennen päätöksentekovaihetta. Yritysvaikutusten arviointiprosessin on alun perin kehittänyt Suomen yrittäjät ry, joka on aktiivisesti lähtenyt viemään tätä prosessia osaksi kuntien päätöksentekoa (Suomen Yrittäjät 2022, 3). Tällä hetkellä yritysvaikutusten arviointi on otettu käyttöön neljäsosassa Suomen kunnista (Raudaskoski 2022). Yritysvaikutusten arvioinnilla katsotaan olevan useita myönteisiä vaikutuksia kuntaan, sekä kunnan ja yrittäjien väliseen vuorovaikutukseen. Vaikutusten etukäteisarvioinnilla kunta voi saada kilpailuetua muihin nähden yritysten sijoittumisesta kuntaan. Tämän lisäksi yritysvaikutusten arviointi tuo päätöksentekoa läpinäkyvämmäksi ja tasapuolisemmaksi. Sen avulla on myös mahdollista seurata sitä, että päätökset noudattavat strategiatason tavoitteita yritysten suhteen. (Suomen Yrittäjät 2022.)

Yritysvaikutusten arvioinnin avulla yritetään huomioida ennalta, mitä vaikutuksia päätöksellä voisi olla alueen yrityksiin. Jos jo asian valmisteluvaiheessa huomataan, että päätöksellä tulee olemaan negatiivisia vaikutuksia alueen yrityksiin, on syytä pohtia, voisiko asian tehdä jotenkin toisin. Yritysvaikutusten arvioinnin tarkoituksena on edistää yrittäjyyttä alueella, sen sijaan että sille luotaisiin esteitä. (Suomen Yrittäjät 2022, 3.)

Yritysvaikutusten arvioinnin tarkoituksena ei ole se, että päätöksiä tehtäisiin pelkästään yritysten ehdoilla. Arviointi edesauttaa kuitenkin omalta osaltaan sitä, että päätöksiä harkitaan myös yritysten näkökulmasta. Arvioinnin avulla pystytään minimoimaan ennalta päätösten negatiivisia vaikutuksia yrityksiin ja myös optimoimaan mahdolliset positiiviset vaikutukset niihin. (Suomen Yrittäjät n.d.) Toimiva yhteistyö alueen yrittäjien kanssa lisää kunnan veto- ja pitovoimaa ja mahdollistaa samalla yritysten kasvua sekä edistää kuntaan lisääntyvää muuttoa.

Nämä asiat tuovat kuntaan mukanaan lisää työpaikkoja, palveluita sekä verotuloja. Täytyy muistaa myös, että yritykset tuovat monessa kunnassa merkittävän osan kunnan verotuloista. (Porin seutukunta 2016, 5).

Lahden seudun kehittämissyhtiö (2013) on listannut yritysvaikutusten arvioinnin käytön positiivisia vaikutuksia. Arvioinnin avulla päästään yritysystävällisempään päätöksentekoon, tyytymättömyys päätöksiin vähenee, hallinnon kyky huomioida elinkeinoelämä kehittyä, avoimuus, vuorovaikutus, tuki päätöksenteossa sekä kunnan vetovoima lisääntyvät (Suhonen & Turtiainen 2014, 26).

Suomen yrittäjien laatimassa julkaisussa Yritysvaikutusten arvioinnin käsikirja – Opas yritysvaikutusten arvioinnin käyttöönottoon (2022), luetellaan asioita, joiden kohdalla yritysvaikutusten arviointia tulisi käyttää osana päätöksentekoprosessia. Tällaisia asioita käsikirjan mukaan ovat muun muassa hankinnat, kunnan toimintaa ohjaavat strategiat, palvelujen ulkoistaminen ja ostot, maankäyttö ja kaavoitus, liikennesuunnitelmat, toimintojen yhtiöittäminen, koulutus, yrityspalvelut, investoinnit, hinnoittelun muutokset sekä lainsäädäntöuudistusten toimeenpano kunnissa.

2.2 Yritysvaikutusmenettelyn vaiheet

Yritysvaikutusmenettelyssä on tyypillisesti kaksi vaihetta. Yritysvaikutusten tunnistaminen sekä yritysvaikutusten arviointi. Tässä luvussa käsitellään yritysvaikutusten arvioinnin tunnistamisvaihetta. Luvussa käydään myös läpi sitä, millaisten asioiden yhteydessä yritysvaikutusten arviointia suositellaan tehtäväksi ja miten arvioinnin tarpeen tunnistamista voidaan selkeyttää.

Tunnistamisvaiheessa esitetään kysymyksiä, joiden avulla voidaan tunnistaa, onko asiassa tarvetta yritysvaikutusten arviointiin. Kysymyksiä voidaan esittää kolmessa eri luokassa: kuntatason vaikutukset, yritystason vaikutukset sekä elinkeinoelämään ja työllisyyteen liittyvät vaikutukset. Tunnistamisvaiheen kysymykset tekee yleensä viranhaltija (Suhonen & Turtiainen 2014, 28.) Alla on esitelty Suhosen ja Turtiaisen (2014, 29) omassa raportissaan listaamat esimerkkikysymykset, joita voidaan esittää yritysvaikutusten arviointiprosessin tunnistamisvaiheessa:

- 1) Kuntatason vaikutuksia voidaan arvioida seuraavilla kysymyksillä:
 - Koskeeko päätös hankintalinjauksia tai palvelutuotannon ulkoistamista?
 - Poikkeako päätös aiemmasta linjasta kunnan päätöksenteossa?
 - Vaikuttaako päätös yritysten sijoittumiseen paikkakunnalle?
 - Vaikuttaako päätös kunnan vetovoimatekijöihin?
 - Vaikuttaako päätös yritysystävällisyyteen?

- 2) Elinkeinoelämään ja työllisyyteen vaikutuksia voidaan arvioida seuraavilla kysymyksillä:
 - Vaikuttaako päätös toimiala- tai markkinarakenteeseen?
 - Vaikuttaako päätös elinkeinorakenteen monipuolisuuteen?
 - Vaikuttaako päätös yritysten toimintaedellytyksiin?
 - Vaikuttaako päätös työllisyyteen?

- 3) Yritystason vaikutuksia voidaan tunnistaa alla esitetyillä kysymyksillä:
 - Riippuuko yritystoiminnan aloittaminen tai jatkuminen päätöksestä?
 - Vaikuttaako päätös yritysten toiminnan kustannuksiin tai investointeihin?
 - Vaikuttaako päätös yritysten työvoiman saantiin?
 - Vaikuttaako päätös yritysten logistiikkaan?
 - Vaikuttaako päätös yritysten liiketoimintamahdollisuuksiin?
 - Vaikuttaako päätös yrityksen liiketoiminnan kannalta keskeisiin aikatauluihin?

(Suhonen & Turtiainen 2014, 29.)

Jos näiden tunnistamisvaiheen kysymyksien vastaukset ovat kaikki kielteisiä, ei yritysvaikutusten arviointia suoriteta. Vastaavasti jos kysymyksiin tulee myönteisiä vastauksia, aloitetaan yritysvaikutusten arviointi. Seuraavassa kuviossa (Kuvio 1) on esitettyinä puolestaan Suomen Yrittäjien yritysvaikutusten tunnistamislomake.

YRITYSVAIKUTUSTEN TUNNISTAMISTA HELPOTTAVAT KYSYMYKSET

Seudulliset vaikutukset:	Kyllä	Ei	EOS
Vaikuttaako päätös yritysten toimintaedellytyksiin seudulla?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vaikuttaako päätös seudun työllisyyteen?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vaikuttaako päätös seudun elinkeinorakenteeseen?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Muu vaikutus, mikä _____ ?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kuntatason vaikutukset:			
Poikkeaaako päätös kunnan aiemmasta linjasta?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vaikuttaako päätös yritysten haluun sijoittautua kunnan alueelle?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Koskeeko päätös hankintalinjauksia tai palvelutuotannon ulkoistamisperusteita?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Muu vaikutus, mikä _____ ?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Yritystason vaikutukset:			
Onko yritystoiminnan aloittaminen, laajentaminen tai jatkaminen riippuvainen päätöksestä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vaikuttaako päätös yritysten kustannuksiin tai investointeihin?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vaikuttaako päätös yritysten työvoiman saantiin tai logistiikkaan?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Muu vaikutus, mikä _____ ?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

KUVIO 1. Yritysvaikutusten tunnistamislomake (Suomen Yrittäjät 2021).

Yrittäjien tunnistamislomakkeessa kysymykset ovat lähes samat kuin Suhosen ja Turtiaisen raportissaan esittämät tunnistamiskysymykset. Yrittäjien tunnistuslomake on kuitenkin hieman suppeampi. Lisäksi yrittäjien lomakkeessa on kolme vastausmahdollisuutta: kyllä, ei ja en osaa sanoa.

Kunnista esimerkiksi Tampereen kaupungilla on käytössään erillinen lomake yritysvaikutusten arvioinnin tarpeen tunnistamista varten (Liite 2). Lomakkeella on yhdeksän kysymystä, jotka ovat osittain samoja kuin Suomen Yrittäjien mallissa. Joitakin kysymyksiä on muutettu Tampereen kaupungille sopiviksi ja lisäksi kysymyksiin on liitetty esimerkkejä, joiden avulla lomakkeen kysymykset aukeavat paremmin sen täyttäjälle.

Kuntien on myös mahdollista määrittää itse, milloin ja millaisissa asioissa yritysvaikutusten arviointi suoritetaan. Seuraavassa kuviossa 2 on kuvattu Suomen Yrittäjien kaavio kuntien päätösten jaottelusta yritysvaikutusten arvioinnin näkökulmasta.

	Kuntien strategiat, linjaukset ja ohjelmat	Lautakuntatason päätökset	Rutiinipäätökset
Tunnistaminen	Yritysvaikutusten arviointi sisällytetään automaattisesti prosessiin	Valmistelija tekee yritysvaikutusten arvioinnin tunnistamislomaketta hyödyntäen	Tunnistetaan, että kyseessä on rutiinipäätös, josta ei suoriteta yritysvaikutusten arviointia
Arviointi	Arvioinnin toteuttamisesta vastaa valmisteleva työryhmä tai ulkopuolinen asiantuntija ja se huomioidaan prosessin kaikissa vaiheissa: 1. valmistelu 2. laadinta 3. hyväksyminen	Selvitetään vaikutukset tunnistamiskysymysten "kyllä" - vastauksiin, jonka lisäksi 1. Kartoitetaan vaihtoehtoja negatiivisten vaikutusten pienentämiseksi 2. Arvioidaan vaikutusten kohdentuminen 3. Arvioidaan merkittävyyttä kokonaisuutena	Huolehditaan siitä, että päätös noudattaa yritysvaikutusten arvioinnin henkeä ja että päätöksen perusteet on arvioitu edellisissä vaiheissa
	Valmiin materiaalin yksi kappale/luku on: "Vaikutukset yrityksiin"	Sanallinen arvio esittelytekstiin	
Seuranta	Elinkeinotiimi* huolehtii seurannasta		

KUVIO 2. Kuntien päätöksenteon jaottelu yritysvaikutusten arviointiprosessissa (Suomen yrittäjät 2021).

Kaavio esittää Suomen Yrittäjien ehdotuksen siitä, missä asioissa yritysvaikutusten arviointi tulisi sisällyttää osaksi päätöksentekoprosessia. Kaavio sisältää myös lyhyen kuvauksen itse prosessista. Suomen yrittäjien mukaan kunnan strategioita, linjauksia ja ohjelmia mietittäessä tulisi aina suorittaa yritysvaikutusten arviointi. Näissä tapauksissa valmistelusta ja toteutuksesta voi vastata erillinen työryhmä tai asiantuntija. Yrittäjien mallin mukaan kunnan johtoryhmä on oikea paikka ratkaista se, missä tapauksissa on tarvetta suorittaa yritysvaikutusten arviointi. Jos asiasta ei olla varmoja, voi siitä keskustella esimerkiksi paikallisen yrittäjyhdistyksen jäsenten kanssa. (Suomen Yrittäjät 2022, 7)

Lautakuntatason päätöksissä valmistelija tekee tunnistamislomaketta apuna käyttäen yritysvaikutusten arvioinnin ja tiivistelmä arvioinnista siirretään suoraan päätöksen valmistelutekstiin. Kun arvioitavana on laajempia yritysvaikutuksia omaavia asiakokonaisuuksia, on hyvä käyttää apuna jo edellä mainittua työryhmää. Suomen yrittäjät suosittelevat käsikirjassaan, että yritysvaikutusten arviointi annettaisiin kunnissa toimielimen tai erillisen työryhmän vastuulle hallintosäätökirjauksella tai kaupunginhallituksen päätöksellä. Tämä toimielin voisi koostua esimerkiksi viranhaltijoista, yrittäjien edustajista sekä kehitysyhtiön työntekijöistä. Työryhmän tehtävänä olisi käsitellä merkittävimmät asiat, jotka vaativat

yritysvaikutusten arviointia ja antaa niistä lausunto päätösvalmistelua varten. (Suomen yrittäjät 2022, 7.) Rutiinipäätöksissä yritysvaikutusten arviointia ei suoriteta. Tällaisia rutiinipäätöksiä ovat esimerkiksi viranhaltijoiden tekemät pienhankintapäätökset, tonttien myynti tai päätökset, joissa on jo aiemmin käytetty yritysvaikutusten arviointia. (Suomen Yrittäjät 2022, 10).

Yritysvaikutusten arviointia vaativien asioiden tunnistaminen voi olla vaikeaa. Tanja Matikainen, Suomen Yrittäjien kunta- ja elinkeinoasioiden päällikkö on Kalevan haastattelussa (Raudaskoski 2022) selventänyt Suomen Yrittäjien esittämää päätösten jaottelua seuraavasti:

Rutiinipäätöksiin arviointia ei tarvitse tehdä. Rutiinipäätöksiä ovat sellaiset päätökset, jotka toteuttavat jo olemassa olevaa linjaa ja ne ovat käyneet aiemmalla tasolla yritysvaikutusten arvioinnin läpi. Ohjelmatasoihin kuuluvat muun muassa eri strategiat, kuten kuntastrategia ja maakuntastrategia. Niihin, kuten myös varsinaisiin päätöksiin kuuluisi tehdä yritysvaikutusten arviointi. Kunnan varsinaisella päätösten tasolla olevat asiat ovat esimerkiksi päätöksiä asemakaavamuutoksesta, rakennusurakoista ja liikennejärjestelyistä. (Raudaskoski 2022.)

Kunta voi myös ohjeistuksen avulla määrittää, missä asioissa yritysvaikutusten arviointi suoritetaan. Näin päätösvalmistelijat havaitsevat helpommin, milloin yritysvaikutusten arviointi suoritetaan. Teuvan kunta (2020) on listannut omassa ohjeistuksessaan esimerkkejä asioista, joissa yritysvaikutusten arviointi suoritetaan. Heidän listansa on seuraavanlainen:

- *Laajat toimintaa ohjaavat suunnitelmat kuten erilaiset strategiat, toimenpide- ja kehittämisohjelmat, säännökset ja vastaavat.*
 - *Kehittämistoimenpiteet tai -suunnitelmat, jotka kohdistuvat suoraan joihinkin yrityksiin tai alueille, joissa toimii yrityksiä, tai tällaisten alueiden läheisyyteen.*
 - *Suunnitelmat, toimenpiteet tai hankkeet, joiden vaikutukset kohdentuvat erityisesti joillekin määrätyille toimialoille.*
 - *Asemakaavat, asemakaavamuutokset ja liikennesuunnitelmat sekä niihin rinnastettavat suunnitelmat.*
 - *Rakennusten käyttötarkoitusten muutokset toimitilasta muuhun tarkoitukseen.*
 - *Merkittävät kaupan hankkeet.*
 - *Palveluiden ulkoistukset.*
- (Teuvan kunta 2020.)

Teuvan kunta on tällaisen listauksen avulla selkeyttää yritysvaikutusten arvioinnin tarpeen tunnistamista päätöksenvalmisteluprosessin aikana.

2.3 Yritysvaikutusten arviointimalleja

Aiemmassa luvussa esiteltiin muun muassa Suomen Yrittäjien kehittämä yritysvaikutusten tunnistamislomake, jonka avulla käsiteltävissä asioissa on mahdollista tunnistaa yritysvaikutusten arvioinnin tarve. Kun tarve on tunnistettu, on aika suorittaa itse arviointi. Yritysvaikutusten arviointi tapahtuu yleensä valmiilla lomakkeella, jonka sisältö voi vaihdella kuntakohtaisesti. Lomakkeella arvioidaan yritysvaikutusten merkittävyyttä asiassa. Lomakkeen tietojen tukemana päätöksentekijä voi tehdä päätöksen tai valmistella päätösehdotuksen ja liittää yritysvaikutusten arviointilomakkeen osaksi oheismateriaalia.

Suomen Yrittäjät ovat tehneet myös yritysvaikutusten arviointia varten oman lomakkeen (Liite 3), jota kuntien on mahdollista käyttää. Yrittäjien luomassa arviointilomakkeessa käydään asiaa läpi kirjausten avulla. Lomakkeessa pyydetään kuvaamaan päätöksen positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia; sekä miettimään miten mahdollisia negatiivisia vaikutuksia voitaisiin pienentää. Lomakkeessa mietitään myös sitä, ovatko vaikutukset välittömästi ilmeneviä ja ovatko ne suoria vai epäsuoria. Lomakkeen lopussa on kohta, jossa arvioidaan vielä rasti ruutuunmenetelmällä sitä, ovatko positiiviset ja negatiiviset vaikutukset erittäin vähäisiä, vähäisiä, merkittäviä vai erittäin merkittäviä. Lomakkeen loppuun on mahdollista kirjata loppuyhteenveto liitettäväksi päätöksen esittelytekstiin.

Tampereen kaupungilla käytössään olevassa yritysvaikutusten arviointilomakkeessa (Liite 5), pohditaan aluksi käsiteltävän asian negatiivisia ja positiivisia vaikutuksia alueen yritystoimintaan ja mietitään, miten positiivisia vaikutuksia voidaan vahvistaa ja negatiivisia vaikutuksia pienentää. Lomakkeeseen tulee myös kirjaus siitä, kenen kanssa asiasta on keskusteltu, tai ketä arviointiin on osallistuttu. Seuraavassa kohdassa pohditaan sitä kuinka suureen joukkoon alueen yrityksiä päätös vaikuttaa ja kuinka merkittävä positiivinen tai negatiivinen merkitys sillä on alueen yrityksiin. Lomakkeella mietitään myös sitä, miten päätös vaikuttaa

kaupungin elinvoimaan ja kilpailukykyyn. Lomakkeen lopussa on mahdollista antaa lisätarkennuksia ja arvioida yritysvaikutukset kokonaisuudessaan viisiportaisella asteikolla erittäin myönteisestä-, erittäin kielteiseen.

On olemassa myös niin sanotusti kevyempiä yritysvaikutusten arviointimalleja. Suomen Yrittäjät ovat esitelleet omassa käsikirjassaan nk. liikennevalomallin yritysvaikutusten arvioinnin tekemiseen (Liite 6). Liikennevalomallissa on 13 väittämää, jotka arvioidaan rasti ruutuun -menetelmällä, kolmiportaisella asteikolla positiivinen-neutraali-negatiivinen. Lomakkeella on väittämiä muun muassa yrityksen tasapuolisesta kohtelusta, vaikutuksesta työpaikkojen muodostumiseen ja työvoiman saantiin, vetovoimatekijöistä sekä vaikutuksesta aluetalouteen. Jos lomakkeelle tulee enemmän kuin yksi negatiivinen vaikutus, on Suomen Yrittäjien ohjeistuksen mukaan tärkeää päätösesittelyssä perustella, miksi sitä silti esitetään tehtäväksi, ja voitaisiinko näitä vaikutuksia jotenkin pienentää (Suomen Yrittäjät 2022, 15).

Varpaisjärven kunnalla (nyk. Lapinlahti) on käytössään malli (Liite 7), jossa on, Suomen Yrittäjien liikennevalomallin tavoin mahdollista valita kahdeksan väittämän kohdalla positiivinen, neutraali tai negatiivinen vaikutus. Lomakkeella on jokaista väittämää varten myös vapaan tekstin osuus, johon on mahdollista kirjata auki arviota positiivisista ja negatiivisista vaikutuksista sekä niiden suuruusluokista. Arviointilomakkeen toisella sivulla on myös avattu yritysvaikutusten arvioinnin merkitystä ja sen tavoitteita. Arviointilomakkeella olevia väittämiä on hyvä peilata käsiteltävään asiaan, kerrattuaan toiselta sivulta yritysvaikutusten arvioinnin keskeisiä teesejä.

Ikaalisten kaupungilla käytössä oleva yritysvaikutusten arviointilomake (Liite 4) sisältää hyvin vähän vapaan tekstin osuutta. Ikaalisten lomakkeella on kahdeksaan väittämää, jotka arvioidaan viisiportaisella asteikolla. Ikaalisissa nykyisin käytössä oleva lomake pohjautuu siis hyvin pitkälti myös Suomen Yrittäjien kehittämään liikennevalomallin, vaikkakin asteikossa on viisi vaihtoehtoa. Lomakkeen väittämät käsittelevät muun muassa työpaikkojen säilymistä, työvoiman saatavuutta, logistiikkaa sekä vetovoimatekijöitä. Lomakkeen lopussa on mahdollisuus arvioida kirjallisesti vaikutusten suuruusluokkaa.

Joissakin kunnissa ei yritysvaikutusten arvioinnin tekemiseen käytetä lomaketta. Näin toimii muun muassa hyvin kuntabarometreissä viime vuosina menestynyt Seinäjoki, jossa kaupungin johtoryhmä toteaa yritysvaikutusten arvioinnin tarpeen kokouksissaan, ja arviointi tehdään yhdessä yritysjärjestöjen kanssa keskustelemalla (Välimäki 2023). Kajaanin kaupungin yritysvaikutusten arvioinnin ohjeessa puolestaan todetaan, että valmistelun hoitava virkamies suorittaa yritysvaikutusten arvioinnin, ja siihen ei käytetä erillistä lomaketta. Virkamies voi tarvittaessa käyttää ulkopuolista apua normaaliin tapaan. Tällaisia ulkopuolisia apuja ovat esimerkiksi yritykset ja yrittäjäjärjestöt. (Kajaanin kaupunki 2021, 6.)

Kuten aiemmassa luvussa on kerrottu, kunta voi myös itse määrittää missä asioissa yritysvaikutusten arviointi suoritetaan. Tällä tavoin yritysvaikutusten arvioinnin käyttöönotto voi olla helpompaa, ja prosessia ei välttämättä koeta niin raskaaksi. Myöhemmässä vaiheessa, kun arviointia on tehty jo jonkin aikaa, voidaan toimintaa laajentaa myös muihin asioihin. (Raudaskoski 2022.) Myöhemmässä luvussa käydään vielä tarkemmin läpi tässä luvussa esiteltyjä yritysvaikutusten arvioinnin malleja. Vertailun avulla nostetaan esille käytössä olevien lomakkeiden erityispiirteitä ja niiden hyviä ja huonoja puolia.

3 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT JA TUTKIMUSTULOKSET

3.1 Kehittämistyön tutkimusmenetelmät

Yritysvaikutusten arviointi on käytössä jo useassa kunnassa ja käytössä olevat yritysvaikutusten arviointimallit eroavat toisistaan. Malleista useimmat kuitenkin pohjautuvat Suomen Yrittäjien malleihin. Tässä opinnäytetyössä aineiston keruumenetelminä on käytetty pääosin kyselytutkimusta sekä työpajaa. Vertailun avulla käytiin läpi tarkemmin Suomessa käytössä olevia yritysvaikutusten arviointimalleja, niiden hyviä ja huonoja puolia sekä erityispiirteitä. Vertailun pohjana toimi tutkimustyön aikana kerätty aineisto. Yritysvaikutusten arvioinnista löytyi tietoa kirjallisista lähteistä hyvin rajallisesti. Tutkimuksen tietopohjaa tukemaan käytettiin aineiston keruuseen myös yritysvaikutusten arvioinnin parissa työskenteleville toteutettua kyselyä. Tutkimuksen kannalta oli myös tärkeää saada tietoa sen lopputuloksen kannalta keskeisimmiltä henkilöiltä. Tätä tarkoitusta varten järjestettiin työpaja Ikaalisten virastotalolla.

Kyselyyn sisällytettiin kymmenen kysymystä. Joukossa oli niin avoimia kuin suljettuja, kyllä tai ei -kysymyksiä. Kyselyn avulla kerättiin tietoa siitä, kuinka laajasti yritysvaikutusten arviointi on käytössä Pirkanmaan kunnissa. Ensimmäisessä vaiheessa kyselyyn ohjaava linkki saatesanoineen lähetettiin sähköpostitse kahdeksantoista Pirkanmaan kunnan teknisen johtajan tai vastaavan viran haltijan työsähköpostiin. Kyselytutkimus toteutettiin (Liite 1) sähköisesti Microsoft Forms -sivuston kautta. Toisessa vaiheessa kyselyä laajennettiin myös Pirkanmaan ulkopuolelle ja kyselylomake lähetettiin vielä viiden muun paikkakunnan elinvoimajohtajan tehtävänkuvassa olevalle henkilölle.

Työpaja järjestettiin Ikaalisten virastotalon neuvotteluhuoneessa. Paikalle saapuivat Ikaalisten kaupunginjohtaja (etäyhteys), hallintojohtaja, tekninen johtaja, kehittämissyhtiön puheenjohtaja, elinvoimakoordinaattori, viestinnän oppisopimusharjoittelija, kehittämissyhtiön hallituksen puheenjohtaja sekä Ikaalisten Yrittäjien puheenjohtaja sekä tuleva puheenjohtaja. Työpajan avulla saatiin tarkemmin tietoa siitä mikä on yritysvaikutusarvioinnin nykytila Ikaalisissa, mitä toiveita

tai ajatuksia henkilöstöllä ja yrittäjillä on yritysvaikutusten arvioinnista. Työpajassa keskusteltiin myös jo käytössä olevista malleista ja siitä millainen Ikaalisten yritysvaikutusten arvioinnin malli voisi olla.

3.2 Kyselyn toteutus ja tulokset

Kyselytutkimuksen avulla kerättiin lisää tietoa kunnista kehittämistyöhön liittyen. Kyselyn avulla kerättiin tarkempaa tietoa muun muassa yritysvaikutusten arviointiprosesseista eri kunnissa sekä tietoa siitä, mikä käytössä olevissa malleissa toimii hyvin ja missä asioissa on kehitettävää. Kysely toteutettiin luomalla kyselylomake (Liite 1) Microsoft Forms -sivuston avulla. Kyselyyn sisällytettiin vain kymmenen kohtaa, koska kysely haluttiin pitää mahdollisimman tiiviinä, jottei kyselyyn vastaaminen veisi osallistujilta liikaa aikaa. Kysely sisälsi niin avoimia, kuin suljettuja kysymyksiä. Kyselyyn ohjaava linkki lähetettiin saatesanojen kanssa 18 kunnan tekniselle johtajalle tai vastaavissa tehtävässä Pirkanmaan kunnissa työskenteleville. Toisessa vaiheessa kysely lähetettiin vielä viidelle eri elinkeinojohtajalle ympäri Suomea. Kyseiset kunnat valikoitiin mukaan, tutkimalla, missä kunnissa yritysvaikutusten arviointia on käytetty jo ansiokkaasti. Vastausaikaa annettiin molemmilla kerroilla noin kaksi viikkoa. Muistutussähköpostin lähetettiin, kun vastausaikaa oli kulunut noin viikko. Kysely lähti siis yhteensä 23 henkilölle. Vastauksia määräaikaan mennessä tuli viisi kappaletta, vastausprosentin ollessa siis 21,7 prosenttia. Kyselyiden keskimääräinen vastausprosentti on 10-20 prosenttia (Tenhunen 2016), vaikkakin se vaihtelee riippuen kyselyn aiheesta. Vastauksien lukumäärä oli tavoiteltua pienempi, mutta kuitenkin otantaan nähden kohtalainen.

Ensimmäisenä kyselyssä kysyttiin sitä, onko yritysvaikutusten arviointi käytössä kyselyyn osallistuneissa kunnissa. Kyselyyn vastanneista kunnista 60 prosentilla yritysvaikutusten arviointi on käytössä. Toisena kysyttiin sitä, onko yritysvaikutusten arviointi kirjattu kunnan strategiaan. Vastaukset jakautuivat samoin kuin ensimmäisessä kysymyksessä. Kaikissa kunnissa, joissa yritysvaikutusten arviointi on käytössä, on se myös kirjattu osaksi kunnan strategiaa.



KUVIO 3. Yritysvaikutusten arvioinnin käytön laajuus kyselyyn osallistuneissa kunnissa.

Kolmannessa kohdassa pyydettiin kuvailemaan kunnassa käytössä olevaa yritysvaikutusten arvioinnin mallia ja kertomaan myös siitä, miten arvioinnin tarve tunnistetaan. Yhdessä kunnassa arvioinnin käynnistäjänä on kaupungin johtoryhmä. Tässä kunnassa kunnan elinkeino-yhtiöllä on keskeinen rooli itse toteutuksessa, koska heillä on suora yhteys paikalliseen yrittäjäjärjestöön. Toisessa kunnassa yritysvaikutusten arviointi on yhtenä osana kaikkia vaikutusten arviointeja. Näihin kuuluvat siis strategiavaikutus, vaikutukset ihmisiin, vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon, vaikutukset kunnan talouteen ja henkilöstöön sekä yritysvaikutukset. Vastaajan mukaan ennakoarviointi onnistuu parhaiten, kun se liitetään osaksi päätöksentekokäytäntöjä. Kolmas vastaaja kertoo, että vaikutuksia mietitään aina tapauskohtaisesti ja arviointi suoritetaan, jos asialla arvioidaan olevan merkittäviä yritysvaikutuksia. Yhdessä kunnista, joissa yritysvaikutusten arviointi ei virallisesti ole käytössä, arvioidaan yritysvaikutuksia kuitenkin avoimessa keskustelussa valmistelun ja päätöksenteon aikana.

Neljännessä kohdassa kysyttiin, miten yritysvaikutusten arviointi toteutetaan käytännössä, eli miten prosessi etenee ja ketkä arvioinnin toteuttavat. Yhdessä kunnassa arvioinnista vastaa kyseessä olevan päätöksentekijä ja arviointi tehdään lomakkeella. Toisessa kunnassa vaikutusten arviointi tehdään toimielinpäätösin

ja merkittävimmissä asioissa arviointiprosessiin osallistuvat myös yrittäjät yrittäjäjärjestön kautta. Kolmannessa prosessiin aloittaa yleensä kunnan johtoryhmä, jos prosessia ei ole jo muuten aloitettu. Keskeisimmät osalliset arvioinnissa ovat elinkeinoyhtiö sekä yrittäjäjärjestö.

Viidennessä ja kuudennessa kohdassa haluttiin tiedustella sitä, mikä kunnan käytössä olevassa arviointimallissa on hyvää, ja missä asioissa olisi kehitettävää. Yhdessä vastauksista kerrottiin, että systemaattinen malli varmistaa monipuolisen yritysvaikutusten arvioinnin. Vastaajan mielestä mikään malli ei kuitenkaan voi ottaa huomioon kaikkia vaikutuksia, ja kunnassa onkin meneillään arvioinnin kehittäminen. Toisen vastaajan mielestä on keskeistä, että jo valmisteluvaiheessa osataan kiinnittää huomiota mahdollisiin yritysvaikutuksiin. Esimerkiksi on nostettu keskustan kadunrakennustyöt, joista voi aiheutua haittaa alueen yrityksille. Tärkeimmäksi asiaksi tällaisessa asiassa nousee asiasta tiedottaminen. Sama vastaaja on sitä mieltä, että heidän käyttämänsä malli voi olla myös osin kankea ja työläs. Kolmannen vastaajan mielestä heidän käyttämänsä malli on mutkaton, koska toimintatapa on selkeä, eikä sitä ole rasitettu liialla dokumentointi- ja prosessitarpeella. Hänen mielestään dokumentoinnin puolella voisi kuitenkin olla kehitettävää. Toisessa kunnista, jossa yritysvaikutusten arviointi ei ole käytössä vastataan, että avoimessa keskustelussa kaikki osapuolet voivat tuoda yritysvaikutuksia esiin, vaikka niitä ei olisikaan kirjattuna päätösvalmisteluun. Vastauksessa mainitaan viranhaltijoiden työtaakka, jota ylimääräiset kirjaukset voisivat entisestään kasvattaa. Tällaisessa avoimessa keskustelussa on vastaajan mielestä sellainen vaara, että kun keskustelu on vapaata ja epämuodollista, arviointi perustuu enemmän henkilökohtaiseen tuntemukseen, kuin puhtaaseen analyysiin.

Kysyttäessä yrittäjien osallistamisesta yritysvaikutusten arviointiprosessiin, oli vastaus kyllä kaikissa kolmessa kunnassa, joissa arviointi on käytössä. Yhdessä kunnassa yrittäjät ovat olleet mukana, kun yritysvaikutusten arviointimallia on luotu. Kunnassa on aktiivinen yhteydenpito yrittäjiin ja elinkeinojohtaja on läsnä yrittäjähdistyksen hallituksen kokouksissa. Tarvittaessa järjestetään kokouksia ja tilaisuuksia. Kunnassa toimii myös elinkeinopoliittinen ryhmä, jossa on mukana laaja yrittäjien edustus. Toisessa kunnassa merkittävimmissä päätöksissä arvi-

ointiprosessiin osallistuvat myös yrittäjät yrittäjäjärjestön kautta. Joka kerta valmistelijat eivät muista kysyä kommentteja yrittäjiltä. Kolmannessa kunnassa osallistaminen tapahtuu paikallisen yrittäjäjärjestön kautta. Toisessa kunnista, jossa yritysvaikutusten arviointi ei ole virallisesti käytössä, osallistaminen tapahtuu siten, että viranhaltijat sekä päättäjät kuuntelevat yrittäjiä kaikessa. Järjestettäviin tilaisuuksiin osanotto on usein heikkoa. Vuoropuhelu yrittäjien kanssa on epämuodollista.

Viimeisenä kysyttiin vastaajien mielipidettä väittämään: yritysvaikutusten arviointi on tärkeä osa kunnan päätöksentekoprosessia. Vastauksia tuli neljä kappaletta. Kolme vastaajista oli täysin samaa mieltä ja yksi vastaaja jokseenkin samaa mieltä siitä, että yritysvaikutusten arviointi on tärkeä osa kunnan päätöksentekoprosessia. Kyselyyn vastanneiden keskuudessa pidetään siis yritysvaikutusten arviointia tärkeänä osana kunnan päätöksentekoprosessia.

3.3 Työpajan toteutus ja tulokset

Työpaja järjestettiin Ikaalisten virastotalon neuvotteluhuoneessa. Kutsut osallistujille oli lähetetty noin kaksi viikkoa aikaisemmin. Kaikki kutsun saaneet saapuivat paikalle. Työpajan aluksi kerrottiin osallistujille vielä, miksi juuri heidät on kutsuttu paikalle, mitä yritysvaikutusten arviointi ylipäätensä on ja mitä etuja sen käytöstä osana kunnan päätöksentekoprosessia on niin yrittäjille kuin kunnalle.

Alkupuheiden jälkeen osallistujat jaettiin kahteen ryhmään ja heille annettiin tehtäväksi miettiä, mikä Ikaalisten kaupungin ja yrittäjien välisessä yhteistyössä toimii tällä hetkellä hyvin ja mitkä asiat kaipaavat kehittämistä. Keskusteluun käytettiin aikaa noin 15 minuuttia ja sen jälkeiseen purkuun toiset 15 minuuttia. Tämän keskustelun kautta haluttiin saada esiin yhteistyön osalta hyvin toimivia asioita, joita mahdollisesti voitaisiin ottaa huomioon myös yritysvaikutusten arviointiprosessia mietittäessä. Esille nousevia negatiivisia asioita pyrittiin välttämään prosessia kehitettäessä. Keskustelun positiivisimpana asiana yhteistyössä nähtiin tiedottaminen, joka paikalla olleiden mukaan toimii hyvin. Kehitettävänä asioina yhteistyön osalta nähtiin muun muassa kaupungin asioiden näkyväksi teke-

minen sekä kaikkien aktivoiminen yhteiseen kehittämiseen. Kaupungin ja yrittäjien järjestämiä tilaisuuksia on runsaasti läpi koko vuoden, mutta ihmisten aktivoiminen osallistumaan on koettu haastavaksi.

Tämän jälkeen jatkettiin keskustelua yritysvaikutusten arvioinnista. Aluksi käytiin läpi yritysvaikutusten arvioinnin tunnistamisvaihetta. Tunnistamislomake koettiin enimmäkseen hyvänä tapana todeta yritysvaikutusten arvioinnin tarve. Keskustelua tässä kohdassa aiheutti se, kuka tunnistamisen tekee ja miten tilanteet tunnistetaan. Osallistujille esiteltiin Suomen Yrittäjien prosessikaaviota (Kuvio 1) vastaava kaavio. Tämän yhteydessä käytiin läpi arviointiprosessia ja sitä missä asioissa yritysvaikutusten arviointi tehdään. Keskusteltiin siitä, että joissain kunnissa johtoryhmä tekee päätöksen, siitä mitkä asiat menevät yritysvaikutusten arviointiin ja toisissa viranhaltijat tekevät tämän ratkaisun. Seuraavassa vaiheessa osallistujille esiteltiin yritysvaikutusten arviointia varten käytössä olevia lomakkeita Tampereelta, Porin seudulta, Ikaalisista sekä Suomen Yrittäjien liikennevalomalli. Porin ja Tampereen lomakkeet koettiin liian raskaiksi päivittäiseen käyttöön päätöksen valmistelijoille. Osallistujien mielestä Ikaalisten arviointilomake sekä Suomen Yrittäjien lomakemalli on parempi vaihtoehto vähäisiä yritysvaikutuksia omaavissa asioissa. Näiden lomakkeiden kysymykset tulisi kuitenkin muokata kuntakohtaisesti sopiviksi.

Työpajassa keskusteltiin myös joissakin kunnissa käytössä olevista elinvoimatiimeistä tai elinvoimapolitiittisista ryhmistä ja siitä, pitäisikö Ikaalisiin perustaa tällainen ryhmä. Tällainen ryhmä voisi koostua niin kunnan, kehittämissyhtiön kuin yrittäjien edustajista. Keskustelussa kävi ilmi, että kaupunki on jo keskustellut asiasta, ja on todennäköistä, että tällainen ryhmä ollaan muodostamassa Ikaalisiin. Osallistujien mielestä tämä ryhmä voisi olla sellainen taho, joka tekisi arvioinnin asioissa, joilla on merkittäviä yritysvaikutuksia. Ryhmä kävisi asiaa keskustellen läpi ja laatisi lausunnon yritysvaikutuksista mahdollisesti laajempaa yritysvaikutusten arviointilomaketta apuna käyttäen, päätösvalmistelua varten. Tällaisen ryhmän tiedottamisen ja viestinnän osalta parhaaksi työkaluksi koettiin sähköposti.

Työpajan lopputuloksena oli siis se, että viranhaltijoiden entisestään suurta työkuormaa ei haluta kuormittaa liian laajoilla arviointilomakkeilla. Viranhaltijoilla olisi

siis arviointia varten käytössään kevyempi versio, ja laajemmissa asioissa elinvoimaryhmä tekisi laajemman selvityksen. Tilaisuuden keskustelun perusteella osallistujat jäivät kaipaamaan kuitenkin selkeää linjausta siitä, missä tilanteissa arviointi tehdään ja kuka päättää sen tekemisestä.

3.4 Yritysvaikutusten arviointimallien vertailu

Tässä kappaleessa vertaillaan aiemmin esiteltyjä yritysvaikutusten arviointimalleja. Kehittämistyötä varten on tutustuttu ja tutkittu useita eri yritysvaikutusten arviointimalleja, joista tähän työhön on valittu kuusi. Analyysissä keskitytään vielä tarkemmin arviointimallien käyttäjäystävällisyyteen sekä sisältöön, vertailemalla malleja toisiinsa. Vertailun tarkoituksena ei ole laittaa arviointimalleja mihinkään järjestykseen, vaan tarkoitus on verrata niitä toisiinsa ja näin auttaa ymmärtämään niiden hyviä ja huonoja puolia sekä nostaa esille niiden erityispiirteitä. Vertailu auttaa omalta osaltaan muokkaamaan Ikaalisten kaupungille parhaiten soveltuvaa mallia. Alla olevaan taulukkoon on kirjattu joitakin käytössä olevien yritysvaikutusten arviointimallien ominaisuuksia. Taulukon avulla on helpompi hahmottaa arviointimallien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia.

TAULUKKO 1. Yritysvaikutusten arviointimallien vertailutaulukko

YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMALLIT				
VERTAILUTAULUKKO				
	IKAALISTEN MALLI	TAMPEREEN MALLI	YRITTÄJIEN MALLI	VARPAISJÄRVEN MALLI
Täytettävien kohtien lukumäärä	8	6	7	8
Monivalintapainotteinen	✓			✓
Tekstipainotteinen		✓	✓	✓
Ohjeistava lomake		✓		✓
Loppuyhteenveto arvioinnista			✓	

Taulukkoon valittiin vain neljä kehittämistyössä esiteltyä mallia, koska osassa aiemmin esitellyistä malleista tulee esille samoja ominaisuuksia kuin näissä neljässä. Näin samankaltaisten mallien vertailu on jätetty taulukosta pois. Kaikissa arviointimalleissa täytettäviä kohtia lomakkeella on suunnilleen saman verran. Nämä kohdat ovat siis joko monivalintakysymyksiä, kuten Ikaalisten ja Varpaisjärven mallissa, tai enemmän tekstipainotteisia, kuten Suomen Yrittäjien ja Tampereen mallissa. Vaikka Ikaalisten malli on monivalintapainotteinen, on lomakkeen lopussa jätetty tila myös vaikutusten kirjalliselle arvioinnille. Varpaisjärven mallissa puolestaan ohjataan tekemään kirjallista arviota jokaisesta kohdasta, jossa merkinnäksi tulee joko positiivinen tai negatiivinen merkintä. Loppuyhteenvedolle ei kummassakaan lomakkeessa kuitenkaan ole erikseen nimettyä kohtaa. Ikaalisten lomake on tarkoitettu nopeasti toteutettavaan yritysvaikutusten arviointiin. Lomakkeen avulla voidaan tehdä lyhyt katsaus siihen mitä vaikutuksia asialla on yrityksiin, lomakkeella olevien kysymysten osalta. Lomake auttaa omalta osaltaan avaamaan valmistelijalle mahdollisia yritysvaikutuksia ja näin myös helpottaa asian valmistelun viimeistelyä. Lomakkeen lopussa olisi hyvä olla vapaan tekstin osio, johon kirjattaisiin lopuksi auki arvioinnin avulla havaittuja merkittävimpiä vaikutuksia asiassa. Kirjaamalla asiat auki lopuksi tiivistetysti, ne myös aukeavat paremmin arvioinnin suorittajalle ja sen lukijalle.

Tampereen mallissa arviointi suoritetaan vastaamalla Tampereen kaupunkia varten muokatun lomakkeen aiheeseen liittyviin kysymyksiin, kirjoittamalla vastaukset vapaan tekstin kenttiin. Lomaketta varten suositellaan käyttämään apuna aiemmin täytettyä arvioinnin tarvelomaketta, jossa kysymysten apuna on myös ohjeistavia esimerkkejä. Myös Varpaisjärven lomakkeen toisella sivulla (Varpaisjärven kunta n.d.) on käyty lyhyesti läpi yritysvaikutusten arviointia ja sen tavoitteita. Tätä informatiivista osuutta kertaamalla on helpompi lähteä täyttämään arviointilomaketta käsiteltävänä olevaa asiaa koskien. Tampereen lomake on selvästi luotu oman kaupungin tarpeita ajatellen ja siinä on avattu myös kysymysten tarkoitusta arvioinnissa apuna käytettävän tunnistamislomakkeen esimerkkien avulla, mikä on huomattava parannus yrittäjien malliin nähden. Arviointilomakkeen kysymykset on hyvä miettiä kunnan omiin lähtökohtiin ja tarpeisiin sopiviksi, niin kuin Tampereen mallissa on tehtykin.

Suomen Yrittäjien arviointilomakkeella arvioidaan muun muassa käsiteltävän asian positiivisia ja negatiivisia yritysvaikutuksia tunnistamislomakkeen ”kyllä”-kohtia apuna käyttäen. Myös Yrittäjien mallissa on siis tarkoitus käyttää apuna jo aiemmin täytettyä tunnistamislomaketta. Avoimien tekstikenttien lisäksi vaikutuksia arvioidaan myös rasti ruutuun -vaihtoehdoilla. Lomakkeessa on termejä kuten suorat ja epäsuorat vaikutukset, ja myöhemmin arvioidaan vaikutusten merkittävyyttä neliportaisella asteikolla erittäin merkittävästä erittäin vähäiseen. Tällaiset termit ja taulukot ovat tulkinnanvaraisia ja ne asettavat liikaa mahdollisuuksia virhetulkinnoille. Tulkinnanvaraisuuden mahdollisuudet ovat itse asiassa selkeitä jokaisessa tässä tutkimuksessa esitellyissä yritysvaikutusten arviointi- ja tunnistamismalleissa. Suomen Yrittäjien arviointilomakkeessa on tila loppuyhteenvedolle, joka on hyvä paikka kirjoittaa auki vielä se, mihin arvioinnissa on päädytty.

Yrittäjien luoma arviointilomake antaa hyvän pohjan tarkemman arvioinnin tekemiseen. Se voisi kuitenkin olla tiiviimmässä muodossa ja rasti ruutuun-kohtia voisi olla vähemmän. Lisäksi lomakkeen kysymyksiä ja väittämiä voisi avata arvioinnin tekijälle muutaman esimerkin avulla. Yrittäjien luoma tunnistamislomake on hyvä apuväline yritysvaikutusten arviointitarpeen tunnistamiseen. Lomakkeen monivalintavaihtoehdon, en osaa sanoa, tarpeellisuuden voi kuitenkin kyseenalaistaa. Vaihtoehdot voisivat olla vain kyllä tai ei. Jos tunnistamislomaketta täytettäessä ei osaa sanoa, voi jättää kyseisen kohdan rastittamatta tai kysyä neuvoa tarvittaessa. Sekä tunnistamis-, että arviointilomake voivat tuntua työläiltä ja myös osittain tulkinnanvaraisilta täyttää. Lomakkeessa kysytään esimerkiksi käsiteltävän asian suoria ja epäsuoria vaikutuksia. Esimerkkejä tällaisista vaikutuksista olisi hyvä esittää, jotta lomakkeen käyttäjän on helpompi hahmottaa mitä niillä haetaan. Yrittäjien arviointilomakkeen avulla on kuitenkin mahdollista saada kattavasti informaatiota käsiteltävästä asiasta yhdellä lomakkeella. Tällainen yhdestä dokumentista saatava tieto auttaa saamaan arvioinnin tiivistetysti osaksi päätösvalmistelutekstiä.

Aiemmassa luvussa esitelty Suomen Yrittäjien liikennevalomalli on tarkoitettu kevyempään ja nopeampaan yritysvaikutusten arviointiin. Lomakkeen voi ottaa käyttöön sellaisenaan, mutta väittämät on syytä miettiä kuntakohtaisesti sopiviksi. Lomakkeen avulla voi saada hyvän käsityksen siitä, millaisia yritysvaikutuk-

sia valmistelussa olevalla asialla mahdollisesti on, mutta lomake ei anna mahdollisuutta tarkempaan asian avaamiseen. Lomakkeella havaittuja vaikutuksia voi avata kirjallisesti päätösvalmistelun yhteydessä. Liikennevalomallia käytettäessä olisi hyvä, että lomakkeen väittämiä avattaisiin erillisen ohjeistuksen avulla.

Muun muassa Seinäjoella käytössä oleva lomakkeeton arviointimalli voi olla päätösvalmistelijoiden kannalta vähiten kuormittava. Tässä mallissa on kuitenkin varmistettava, että kaikilla osallisilla on ymmärrys siitä, missä tapauksissa yritysvaikutusten arviointi toteutetaan. Dokumentoinnin puute voi aiheuttaa sen, että arvioinnista jäävä jälki on niin pieni, että sillä ei saada toivottua vaikutusta esimerkiksi arvioinnin avoimuuden suhteen. Myöhemmin on myös vaikeampi palata tarkastamaan sitä, mistä asian valmistelun aikana on puhuttu, tai mistä on sovittu, jos asiat käsitellään pelkän vuoropuhelun avulla. Tätä asiaa voitaisiin kehittää esimerkiksi sopimalla, että vuoropuheluista ja työpajoista tehdään jonkinlainen muistio, josta myöhemmin on todettavissa, mitä asioita keskusteluissa on nousut esille. Myös arvioinnin jälkiseuranta vaikeutuu, jos dokumentaatio on vähäistä.

4 IKAALISTEN KAUPUNGIN YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTIPROSESSI

4.1 Ikaalisten yritysvaikutusten arviointiprosessin synty

Tähän kehittämistyöhön liittyvän tutkimuksen avulla muodostettiin kuva siitä, millainen yritysvaikutusten arviointiprosessi sopisi parhaiten Ikaalisten kaupungille. Tehty tutkimustyö kirjallisista ja sähköisistä lähteistä, kunnille teetetty kysely, työpajan avulla kerätty informaatio sekä erilaisten arviointimallien sekä -prosessien vertailu antoivat tarvittavat tiedot yritysvaikutusten arviointiprosessiehdotuksen laatimiseen Ikaalisten kaupungille.

Kirjallisista ja sähköisistä lähteistä saatiin tarvittavaa pohjatietoa yritysvaikutusten arviointiin liittyen. Näihin tietoihin perehtymällä valmisteltiin työpaja, josta saatiin arvokasta tietoa siitä, mitä yritysvaikutusten arvioinnilta paikallisesti toivotaan. Arviointimallien vertailun avulla pystyttiin saamaan kuva siitä, millainen malli voisi toimia Ikaalisissa jatkossa. Kyselyn avulla saatiin arvokasta lisätietoa käytössä olevista yritysvaikutusten arviointimalleista. Tutkimuksessa vertailuissa malleissa oli paljon samaa, mutta ne myös erosivat toisistaan joissakin asioissa. Kaikkia näitä tietoja yhdistelemällä voitiin koota ehdotus Ikaalisten yritysvaikutusten arviointiprosessiksi. Seuraavassa luvussa esittelen ehdotukseni Ikaalisten yritysvaikutusten arviointiprosessiksi.

4.2 Ikaalisten yritysvaikutusten arviointiprosessin vaiheet

Tässä alaluvussa on esitelty ehdotus Ikaalisten kaupungin yritysvaikutusten arvioinnin prosessiksi. Ehdotus pohjautuu tämän kehittämistyön tutkimustuloksiin. Prosessin kokonaiskuvan selkeyttämiseksi, se on myöhemmässä vaiheessa työtä kuvattu tarkemmin vaihe vaiheelta. Ehdotus yritysvaikutusten arviointiprosessiksi on esitelty seuraavassa kuvassa.



KUVIO 4. Ehdotus Ikaalisten kaupungin yritysvaikutusten arviointiprosessiksi

Yllä olevan kaavion vaiheet askel askeleelta ovat:

1. Ikaalisten kaupungin johtoryhmä käy säännöllisesti kokouksissaan läpi valmisteluun tulevia asioita. Johtoryhmä päättää/tunnistaa asioista ne, jotka vaativat yritysvaikutusten arvioinnin, ellei asiassa ole jo aloitettu yritysvaikutusten arviointia.
2. Mikäli valmistelija katsoo, että asialla on merkittäviä negatiivisia tai positiivisia yritysvaikutuksia, valmistelija siirtää asian elinvoimaryhmälle, joka suorittaa laajemman yritysvaikutusten arvioinnin asiassa. Muissa tapauksissa valmistelija suorittaa yritysvaikutusten arvioinnin itse.
3. Elinvoimaryhmä suorittaa yritysvaikutusten arvioinnin lomaketta apuna käyttäen. Ryhmä palauttaa asian valmisteluun lausuntoineen.
4. Valmistelija liittää tiivistelmän yritysvaikutusten arvioinnista osaksi päätösvalmisteluaineistoa.
5. Vaikutusten jälkiseuranta sopivaksi katsotun ajan jälkeen merkittäviä yritysvaikutuksia omaavissa asioissa.

Seuraavissa alaluvuissa avataan tätä prosessia tarkemmin.

4.2.1 Tunnistaminen ja valmistelu

Yritysvaikutusten arviointiprosessin aloittamisessa kriittisessä roolissa ovat johtoryhmä sekä päätöksenvalmistelijä. Ikaalisten kaupunki voi päättää ohjeistuksen avulla, että kaupungin johtoryhmä määrittää asiat, joissa yritysvaikutusten arviointi suoritetaan. Saman ohjeistuksen avulla voidaan myös ohjeistaa päätöksenvalmistelijoille ne asiat, joissa ei tarvitse odottaa johtoryhmän päätöstä, vaan arviointiprosessi aloitetaan heti asian tultua valmisteluun. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta ohjeistuksesta on esimerkiksi Kajaanin kaupungin ohjeistus (Kajaanin kaupunki 2021).

Valmisteluun tulevat asiat, joilla katsotaan olevan merkittäviä yritysvaikutuksia, ohjataan elinvoimaryhmän tehtäväksi. Ryhmän, jonka osana myös valmistelijä itse todennäköisesti toimii. Jos valmistelijä katsoo, että asia ei vaadi elinvoimaryhmän tekemää arviointia, suorittaa hän yritysvaikutusten arvioinnin itse. Selkeän ohjeistuksen avulla varmistetaan arviointiprosessin laatu ja tasapuolisuus, sekä vältetään epäselviltä tilanteilta. Ohjeistus poistaa myös tarpeen tunnistamislomakkeen käytölle, vähentäen samalla valmistelijoiden työkuormaa prosessissa.

4.2.2 Arviointi

Elinvoimaryhmä tekee arvioinnin asioissa, joilla arvioidaan olevan merkittäviä yritysvaikutuksia. Ryhmän kokoonpanon kaupunki päättää itse, mutta ryhmässä on hyvä olla edustajia niin kaupungilta, kehittämissyhtiöstä kuin yrityksistä ja yrittäjäjärjestöstä. Ryhmä kutsutaan koolle sähköpostitse ja ryhmän kesken käydään läpiluotaava keskustelu käsittelyssä olevasta asiasta. Ryhmä suorittaa yritysvaikutusten arvioinnin erikseen laadittua yritysvaikutusten arviointilomaketta apuna käyttäen. Vaikka elinvoimaryhmän keskustelu on vapaamuotoista, on tapaamisesta jäävä dokumentaatio tärkeää asian valmistelijaa ajatellen, joka voi liittää ryhmä tekemän arvioinnin osaksi päätösvalmisteluaineistoa. Dokumentaation

avulla on myös jälkeinpäin helpompi todeta, millaisia asioita keskustelun yhteydessä on noussut esille. Asiantuntijoiden käyttäminen apuna arvioinnissa voi merkittävimmissä asioissa olla hyvinkin järkevää.

Valmistelijan itse suorittamissa arvioinneissa käytetään myös yritysvaikutusten arviointilomaketta. Lomakkeeseen kirjatusta tiedosta saa hyvin tukea päätösvalmistelun loppuunsaattamista ajatellen. Jos valmistelijasta tuntuu, että hän tarvitsee ulkopuolista apua arviointiin, voi hän soittaa esimerkiksi yrittäjäjärjestön edustajalle kysyäkseen mielipidettä asiaan. Lisätietoja voi siis hankkia tarvittaessa ulkopuolelta, niin kuin normaalistikin päätösvalmisteluvaiheessa.

4.2.3 Päätösvalmistelun loppuunsaattaminen sekä vaikutusten seuranta

Asioissa, joissa yritysvaikutusten arviointi on suoritettu, liitetään tiivistelmä arvioinnista osaksi päätösvalmisteluaineistoa. Suoritetun arvioinnin voi laittaa aineiston liitteeksi myös kokonaisuudessaan. Merkittäviä yritysvaikutuksia omaavissa asioissa on syytä päättää myös vaikutusten seurannasta. Elinvoimaryhmä voi arvioinnin yhteydessä päättää, milloin yritysvaikutusten jälkiseuranta tehdään. Tämä voi olla aikaraja, jos asialla on selkeä aikataulu tai arviointitekstiin voi laittaa maininnan, että vaikutusten seuranta tehdään esimerkiksi vuosi asian valmistamisen jälkeen.

Seurannan avulla on mahdollista seurata sitä, miten hyvin arvioinnissa onnistuttiin, päätöksen yritysvaikutuksia, sekä ottaa tehdyistä havainnoista oppia tulevia arviointeja varten. Tällä tavoin on mahdollista välttää tehdyt virheet tulevissa yritysvaikutusten arvioinneissa.

4.2.4 Tunnistamis- ja arviointilomakkeet

Yksinkertaisen ja selkeän prosessin kautta kaupungin on helpompi muokata käyttöön tulevat lomakkeet prosessia paremmin tukeviksi. Lomakkeiden laatimisprosessiin kannattaa ottaa mukaan kaikki yritysvaikutusten arvioinnin osapuolet. Lomakkeiden laatimista varten vaaditaan osapuolten kokoontumista, jotta yhteisistä näkemyksistä ja tavoitteista yritysvaikutusten arvioinnin suhteen voidaan keskustella ja sopia. Keskustelun avulla päätetään mitkä kohdat ja kysymykset koetaan

kokonaisuutta ajatellen Ikaalisten kaupungin tarpeita parhaiten toimiviksi ja hyödyttäviksi.

Kehittämistyön tulosten pohjalta lomakkeiden laadinnassa tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kysymysten tai väittämien asettelu jättäisi mahdollisimman vähän tulkinnanvaraa. Tätä edistettäisiin tarkalla kysymysten valitsemisprosessilla sekä kysymysten avaamisella esimerkkien avulla, kuten esimerkiksi Tampereen kaupungin yritysvaikutusten tunnistamislomakkeella on tehty. Sekä monivalinta- että tekstiosiot voivat olla toimivia. Lomakkeen kokonaisuus on se, mikä ratkaisee sen, koetaanko lomake onnistuneeksi ja toimivaksi omassa käyttäjäkunnassaan. Toimivuus myös ratkaisee paljolti sen, miten hyvin lomake otetaan osaksi päätöksentekoprosessia. Arviointilomakkeessa on hyvä olla mahdollisuus loppuyhteenvedolle, johon arvioinnin suorittaja voi vetää vielä yhteen arvioinnin lopputuloksen. Arvioinnin suorittaja voi kirjata yhteenvedon sellaiseen muotoon, että sen voi liittää suoraan osaksi asian päätösvalmistelumateriaalia.

Ikaalisten kaupungin laatima selkeä ohjeistus yritysvaikutusten arvioinnista ja siitä, missä tapauksissa yritysvaikutusten arviointi toteutetaan, poistaisi tarpeen tunnistamislomakkeen käyttöön. Alkuvaiheessa kaupunki voi ottaa käyttöön yritysvaikutusten tunnistamista varten esimerkiksi Suomen Yrittäjien tunnistamislomakkeen, joka työpajaan osallistuneiden mielestä koettiin toimivaksi. Jos katsotaan, että pelkkä ohjeistus ei riitä, luodaan uusi lomake. Hyvänä pohjana uuden tunnistamislomakkeen luomiselle voi toimia esimerkiksi Tampereen kaupungin käyttämä tunnistamislomake, joka on muokattu Tampereen kaupungille sopivaksi ja koko arviointiprosessia tukevaksi. Niin kuin aikaisemmin on mainittu, lomakkeiden sisältöä mietittäessä on prosessiin hyvä osallistaa kaikki arviointiin tulevaisuudessa osallistuvat osapuolet.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Yritysten toimintaedellytysten kehittäminen on yksi kunnan tärkeimmistä tehtävistä. Yritysvaikutusten arviointi on yksi menetelmä, jolla näitä toimintaedellytyksiä parannetaan. Yritysvaikutusten arvioinnin yhtenä keskeisenä tavoitteena on kielteisten yritysvaikutusten syntymisen estäminen kunnassa tehtävien päätösten seurauksena. Jotta yritysvaikutusten arvioinnista saadaan kaikki hyöty irti, on se otettava osaksi kunnan päätöksentekoprosessia. Tämä vaatii kunnalta oikeita päätöksiä ja toimenpiteitä. Ikaalisten kaupunki on sitoutunut edistämään yhteistyötä pitkäjänteisesti alueen yritysten kanssa. Tämän asian puolesta puhuu muun muassa uuteen elinvoimaohjelmaan tehdyt kirjaukset. Yritysvaikutusten arvioinnin käyttöönotto kunnassa edistää tätä yhteistyötä ja se myös sitouttaa henkilöstön osaksi yhteistä tavoitetta konkreettisten toimenpiteiden kautta.

Tämän kehittämistyön teoriaosuudessa on tutkittu yritysvaikutusten arviointia ja sen keskeisiä käsitteitä. Eri lähteistä kerätyn tiedon avulla luotiin ajankohtainen kuvaus siitä, mitä yritysvaikutusten arviointi on, mitä vaiheita siihen kuuluu ja mikä sen nykytila on yhteiskunnassa. Tämän kuvan muodostamista edesauttoi myös useaan kuntaan lähetetty kyselytutkimus. Teoreettisen tietopohjan kerääminen esimerkiksi yritysvaikutusten arvioinnin kehittämiseen Suomen Yrittäjien julkaisuista, kyselytutkimus sekä julkaistut tutkimusraportit asiaan liittyen, antoivat hyvän alustan tutkimuksen jatkoa ajatellen.

Kehittämistyön tutkimusosuuden yhteydessä selvisi, että on olemassa useita valmiita prosesseja ja lomakkeita yritysvaikutusten arvioinnin toteuttamiseksi. Arviointi on usein jaettu tunnistamis- ja arviointivaiheeseen ja arviointi toteutetaan usein lomaketta käyttäen. Joissain kunnissa arviointi toteutetaan kuitenkin myös ilman erillisiä lomakkeita. Tutkimuksen aikana tuli myös selväksi, että kunnissa ei olla lähdetty keksimään pyörää uudelleen, vaan Suomen Yrittäjien laatimia esimerkkilomakkeita on muokattu kunnan omiin tarpeisiin paremmin sopiviksi. Suomen Yrittäjät ovatkin oppaassaan pitäneet tärkeänä, että kunnat muokkaavat yritysvaikutusten arvioinnin kuntakohtaiseksi ja ottavat sen käyttöön osaksi päätöksentekoprosessia (Suomen Yrittäjät 2022, 16). Kehittämistyön tulokset saavutet-

tiin osittain Suomessa käytössä olevia malleja ja prosesseja tutkimalla ja vertailemalla. Tutkimuksen loppuunsaattamisessa apuna käytettiin myös kunnille suunnattua kyselyä sekä Ikaalisissa järjestetyn työpajan avulla saatuja tietoja.

Mietittäessä Ikaalisten kaupungille sopivinta yritysvaikutusten arviointiprosessia käytettiin hyödyksi kaikkia mainittuja lähteitä. Työpajan avulla saatiin tärkeää tietoa muun muassa siitä, mitä ajatuksia yritysvaikutusten arviointiin jatkossa osallistuvilla on Suomessa käytössä olevista yritysvaikutusten arviointimalleista ja -prosesseista. Työpajan tuloksia kuuntelemalla pyrittiin ehdotuksessa Ikaalisten yritysvaikutusten arvioinnin malliksi saamaan byrokratian osuutta pienemmäksi, sekä yritysvaikutusten arviointia helposti tunnistettavaksi ja luontevaksi osaksi päätöksentekoprosessia.

Jos Ikaalisten kaupunki haluaa saada yritysvaikutusten arvioinnin luontevaksi osaksi päätöksentekoprosessia, on sen panostettava vielä muutama asiaan. Ensinnäkin kaupungin on päätettävä, millaisen prosessin kautta yritysvaikutusten arviointi suoritetaan kaupungissa. Tässä kehittämistyössä esitetään yksi vaihtoehto tällaiseksi prosessiksi. Toiseksi kaupungin on tehtävä selkeä ohjeistus asiaan liittyen ja koulutettava henkilöstö suorittamaan arviointeja osana valmisteluprosessia. Kolmanneksi tunnistamis- ja arviointilomakkeet on hyvä muokata Ikaalisten tarpeisiin ja mittakaavaan sopiviksi. Tämä vaihe kannattaa suorittaa yhdessä niiden tahojen kanssa, jotka prosessiin jatkossa osallistuvat.

Arvioinnin sisällön suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota sen käyttäjästävällisyyteen, selkeyteen ja siihen että lomake jättää mahdollisimman vähän varaa arvioinnin suorittajan tulkinnanvaraisuudelle. Näin arvioinnista saadaan mahdollisimman systemaattista ja tasapuolista. Laadukkaan ja tarkkaan suunnitellun lomakkeen avulla asiat, joille jatkossa tehdään yritysvaikutusten arviointi, käyvät läpi samansisältöisen prosessin ja mahdollisuus sille, että asioita käsitellään eriarvoisesti, vähenee. Lomakkeiden tulkinnanvaraisuutta voidaan vähentää esimerkiksi lomakkeelle sisällytettävän tai erillisen ohjeistuksen avulla. Kun arvioinnin sisällöt suunnitellaan ja sovitaan ennalta yhdessä, ne saadaan toimimaan parhaiten, arviointiin osallistujat sitoutuvat siihen paremmin ja sisältö saadaan vastaamaan parhaiten Ikaalisten kaupungin sekä yritysten tarpeita.

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa oli ajatuksena, että osana työtä voitaisiin luoda valmiit lomakkeet käytettäväksi Ikaalisten kaupungin yritysvaikutusten arvioinnin tunnistamista ja tekemistä varten. Kehittämistyön edetessä huomattiin kuitenkin, että tässä työssä tärkeintä on keskittyä kehittämään ensin varsinainen arviointiprosessi selkeämmäksi. Kun prosessi on valmis ja kunta on sen hyväksynyt, on helpompi lähteä suunnittelemaan seuraavia askelia. Nämä seuraavat arviointiprosessin askeleet vaativat vielä keskustelua ainakin kaupungin johtoryhmän tasolla, jotta niistä voidaan sopia. Seuraavat askeleet Ikaalisten kaupungille voisivatkin olla elinvoimaryhmän perustamisesta päättäminen, yritysvaikutusten arviointiprosessin vaiheista päättäminen, yritysvaikutusten arvioinnin ohjeistuksen laatiminen sekä arviointilomakkeiden muokkaaminen yritysvaikutusten arviointia varten.

Lomakkeiden sisältö on tärkeä muokata yhdessä yritysvaikutusten arviointiin tulevaisuudessa osallistuvien tahojen kanssa. Ikaalisten kaupunki voi myös harkita nimeävänsä yritysvaikutusten arviointiin liittyvässä ohjeistuksessa ne asiat, joiden kohdalla yritysvaikutusten arviointi suoritetaan automaattisesti. Tällaisia asioita voivat olla soveltuvilta osin esimerkiksi eri strategiat, kaavoitus ja kaavamuu- tokset, tonttien luovutus, rakentaminen ja peruskorjaaminen kunnallistekniikassa ja talonrakennuksessa, maanhankinta, investoinnit, kehittämishankkeet sekä ke- hittämisrahoitus. Tällaisen ohjeistuksen avulla helpotetaan arvioinnin tarpeen tunnistamista ja arviointi käynnistetään automaattisesti ohjeistuksessa mainittu- jen asioiden tullessa valmisteluun. Sekä arviointilomakkeiden kehittäminen Ikaa- listen kaupungille, että erillisen ohjeistuksen luominen arvioinnin tarpeen tunnis- tamista ja itse arviointia varten, voisivat olla kiinnostavia jatkotutkimusaiheita yri- tysvaikutusten arviointiin liittyen tulevaisuudessa.

Vaikka yritysvaikutusten arviointi on tullut ensimmäisiin kuntiin käyttöön jo noin 15 vuotta sitten, tutkimuksen edetessä huomasin, että sitä ei ole juurikaan läh- detty kehittämään tai kritisoimaan kuluneiden vuosien aikana. Se, että yritysvai- kutusten arviointi on käytössä vain neljäosassa Suomen kunnista, oli yllättävä tieto. Osa syynä tähän voi olla se, että kunnissa pelätään arviointiprosessin lisää- vän työmäärää ja arvioinnin mukanaan tuomia hyötyjä ei ymmärretä. Myös epä- selvyys siitä, missä asioissa arviointi suoritetaan sekä itse arvioinnin sisällön ym- märtäminen voidaan kokea vaikeiksi asioiksi. Uskon kuitenkin, että jos kunta

päättää tarkan arviointiprosessin, ohjeistaa ja kouluttaa työntekijänsä arviointien suorittamiseen ja panostaa laadukkaiden arviointilomakkeiden luomiseen osallistamalla kaikki arviointeihin osallistuvat, annetaan yritysvaikutusten arvioinnille erinomaiset mahdollisuudet juurtua osaksi kunnan päätöksentekoprosessia. Tärkeintä kuitenkin lienee, että avoin keskustelu ja tiivis yhteistyö kunnan ja yritysten välillä jatkuu tulevaisuudessakin.

LÄHTEET

Ikaalisten kaupunki. 2021. Kuntastrategia 2021-2025. Verkkojulkaisu. Viitattu 11.9.2023. https://ikaalinen.fi/wp-content/uploads/2021/12/Ikaalinen_kuntastrategia_2021_2025_12012022-1.pdf

Ikaalisten kaupunki. n.d. Yrityspalvelut. Verkkosivu. Viitattu 26.10.2023. <https://ikaalinen.fi/tyo-ja-yrittaminen/yrityspalvelut/>

Ikaalisten Kehitys. 2022. Ikaalisten kaupungin elinvoimaohjelma 2023-2026. Verkkojulkaisu. Viitattu 11.9.2023. <http://ikaalinen.tweb.fi/ktweb-bin/ktproxy2.dll?doctype=3&docid=76645&version=1>

Kajaanin kaupunki. 2021. Yritysvaikutusten arviointi Kajaanin kaupungilla. Ohje. Viitattu 28.10.2023. <https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2021/07/kajaani.pdf>

Porin seutukunta. 2016. Kuntien päätöksenteon yritysvaikutusten arviointi. Käsi-
kirja. Viitattu 27.9.2023. Prizztech Oy. [https://issuu.com/prizztech/docs/yritysvai-
kutukset/1?e=4212584/3747401](https://issuu.com/prizztech/docs/yritysvai-
kutukset/1?e=4212584/3747401)

Raudaskoski, A. 2022. Vain neljäosa kunnista arvioi päätösten vaikutusta yrityksille, vaikka se helpottaisi yritysten toimintaedellytyksiä ja lisäisi kunnan elinvoimaa. Kaleva 26.4.2022. Viitattu 27.10.2023. [https://www.kaleva.fi/vain-nel-
jasosa-kunnista-arvioi-paatosten-vaikutust/4584362](https://www.kaleva.fi/vain-nel-
jasosa-kunnista-arvioi-paatosten-vaikutust/4584362)

Suhonen, N., Turtiainen, M. 2014. Yritysvaikutusten arviointi osana kuntien päätöksentekoprosessia – Yritysvaikutusten arviointi kunnallisessa päätöksentekossa-hankkeen osaraportti. Joensuu: Kopijyvä Oy. [https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/13436/urn_isbn_978-952-61-
1407-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/13436/urn_isbn_978-952-61-
1407-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Suomen yrittäjät ry. 2022. Yritysvaikutusten arvioinnin käsikirja – Opas yritys-
vaikutusten arvioinnin käyttöönottoon. Verkkojulkaisu. Viitattu 12.9.2023. [https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2022/01/Yritysvaikutusten-arvioinnin-
kasikirja.pdf](https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2022/01/Yritysvaikutusten-arvioinnin-
kasikirja.pdf)

Suomen yrittäjät ry. n.d. Yritysvaikutusten arviointi. Verkkosivu. Viitattu 25.10.2023. [https://www.yrittajat.fi/yrittajajarjesto/nain-vaikutamme/kunnat-ja-
yrittajyyys/yritysvaikutusten-arviointi/](https://www.yrittajat.fi/yrittajajarjesto/nain-vaikutamme/kunnat-ja-
yrittajyyys/yritysvaikutusten-arviointi/)

Suomen yrittäjät ry. 2021. Yritysvaikutusten arviointilomakemalli. Verkkojulkaisu. Viitattu 24.10.2023. [https://www.yrittajat.fi/wp-con-
tent/uploads/2021/07/yritysvaikutusten_arviointilomakemalli.pdf](https://www.yrittajat.fi/wp-con-
tent/uploads/2021/07/yritysvaikutusten_arviointilomakemalli.pdf)

Tenhunen, M. 2016. Miksi asiakas ei vastaa? 11 vinkkiä toimivan kyselyn laatimiseen. Blogi. Viitattu 26.10.2023. [https://www.questback.com/fi/blogi/miksi-
asiakas-ei-vastaa-11-vinkkia-toimivan-kyselyn-laatimiseen/](https://www.questback.com/fi/blogi/miksi-
asiakas-ei-vastaa-11-vinkkia-toimivan-kyselyn-laatimiseen/)

Teuvan kunta. 2020. Yritysvaikutusten arvioinnin ohjeistus henkilöstölle. Ohje 27.1.2020. Viitattu 29.10.2023. <https://teuva.fi/images/hallinto/saannot-ohjeet->

[taksat/saannot-ja-ohjeet/Yritysvaikutusten%20arvioinnin%20ohje%20henkil%C3%B6st%C3%B6lle%202027.1.2020%20C2%A7%2019.pdf](#)

Varpaisjärven kunta. n.d. Päätöksenteon yritysvaikutusten arviointi. Ohje. Viitattu 31.10.2023. <https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2021/07/varpaisjarvi.pdf>

Välimäki, E. elinvoimajohtaja. 2023. Yritysvaikutusten arvioinnista. Sähköpostiviesti 5.10.2023.


LIITTEET

Liite 1. Kysely yritysvaikutusten arvioinnista kuntapäätöksenteossa 1(3)


YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Kysely yritysvaikutusten arvioinnista kuntapäätöksenteossa

* Pakollinen


1. Nimi, työnkuva ja työnantaja? * 

Kirjoita vastaus

2. Onko yritysvaikutusten arviointi käytössä osana kuntanne päätöksentekoprosessia? * 

Kyllä

Ei

3. Onko yritysvaikutusten arviointi kirjattu osaksi kuntanne strategiaa? 


Kyllä

Ei


En osaa sanoa

(jatkuu)


2(3)

4. Kuvaile seuraavissa kohdissa käytössä olevaa yritysvaikutusten arvioinnin mallia. Miten tunnistatte yritysvaikutusten arvioinnin tarpeen? 


Kirjoita vastaus

5. Miten toteutate arvioinnin käytännössä, eli miten prosessi kunnassanne etenee ja ketkä arvioinnin toteuttavat? 

Kirjoita vastaus


6. Mikä käyttämässänne yritysvaikutusten arvioinnin mallissa on hyvää? 

Kirjoita vastaus

7. Mikä käyttämässänne mallissa on huonoa? Miten kehittäisit käytössä olevaa mallia? 

Kirjoita vastaus

(jatkuu)


8. Osallistetaanko paikalliset yrittäjät kunnassanne osaksi arviointiprosessia? 

Kyllä

Ei

9. Miten yrittäjien osallistaminen tapahtuu? 

Kirjoita vastaus

10. Yritysvaikutusten arviointi on tärkeä osa kunnan päätöksentekoprosessia 

Täysin samaa mieltä

Jokseenkin samaa mieltä

En samaa enkä eri mieltä

Jokseenkin eri mieltä

Täysin eri mieltä

Lähetä

Liite 2. Tampereen kaupungin yritysvaikutusten tunnistamislomake

**YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTITARVE, LOMAKE 1**

Tällä lomakkeella valmistelija arvioi tarpeen valmisteilla olevaan päätökseen liittyvästä yritysarviointista.

Mikäli lomakkeelle tulee pelkkiä ei-vastauksia, yritysarviointia ei tarvitse toteuttaa kyseisen päätöksen valmistelun osalta.

Mikäli lomakkeeseen tulee kyllä-vastauksia (yksi tai useampi), tulee tehdä yritysvaikutusten arviointi.

Varsinainen päätökseen liittyvä yritysvaikutusten arviointi tehdään lomakkeella 2 Yritysvaikutusten arviointi.

Kysymys	Kyllä/Ei
1. Poikkeako päätös kaupungin aiemmasta linjasta tai käytännöstä?	
2. Onko päätöksellä oletettavasti vaikutuksia yritysten sijoittumiseen alueelle? (esim. tontin hinnoittelupolitiikka, tiukennukset kaavamääräyksissä)	
3. Onko päätöksellä oletettavasti vaikutuksia yritysten kilpailukyyn kehittämiseen? (esim. koulutusohjelmien muutokset, muutokset elinkeinopalveluiden hankintamäärärahoissa)	
4. Onko päätöksillä oletettavasti vaikutuksia yritysten työvoiman saatavuuteen alueella? (esim. koulutusohjelmien ja oppilaskiintiöiden muutokset oppilaitoksissa)	
5. Onko päätöksellä oletettavasti vaikutuksia yritysten logistiikkaan? (eli yritysten tavararahtien pääsy tontille, tuotteiden lähetys)	
6. Onko päätöksellä oletettavasti vaikutuksia yrityksen henkilöstön työmatkaliikkumiseen (esim. bussilinjan muutos, tien sulku, uudet tielinjaukset, pyörätien muutos, jalankulkuväylät)	
7. Onko päätöksellä oletettavasti vaikutuksia yritysten kustannuksiin tai investointeihin? (esim. vuokratason muutokset kaupungin omistamissa tiloissa, lainatakuumuutokset..)	
8. Onko päätöksellä oletettavasti vaikutuksia alueen työllisyystilanteeseen? (esim. teollisuus- tai toimitilakaavan muutos asuinkaavaksi, muutokset kaupungin työllisyystukipolitiikassa)	
9. Koskeeko päätös hankintalinjauksia tai palvelutuotannon ulkoistamista?	

Liite 3. Suomen yrittäjien yritysvaikutusten arviointilomake

YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Arvioitava asia:

Toimielin:

Esityslistan asia:

Arvioinnin tekijä:

Arvioi päätöksen yritysvaikutuksia tunnistamislomakkeen "kyllä" -vastausten pohjalta.

Lyhyt kuvaus päätöksen positiivisista vaikutuksista yritystoimintaan:

Lyhyt kuvaus päätöksen negatiivisista vaikutuksista yritystoimintaan:

Onko olemassa todellisia vaihtoehtoja, joilla negatiivisia vaikutuksia voidaan pienentää?

- Ei
- Kyllä, millaisia? _____

Ovatko päätöksen vaikutukset yrityksiin

- Välittömästi ilmeneviä
- Pidemmällä aikavälillä ilmeneviä. Millaisella aikavälillä vaikutukset ilmenevät? _____
- Suoria
- Epäsuoria

Arvioi yritysvaikutusten merkittävyyttä kokonaisuutena

	Erittäin vähäiset	Vähäiset	Merkittävät	Erittäin merkittävät
Positiiviset vaikutukset	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Negatiiviset vaikutukset	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Mahdolliset lisätiedot:

Loppuyhteenvedo liitettäväksi esittelytekstiin:

Liite 4. Ikaalisten kaupungin yritysvaikutusten arviointilomake



Yritysvaikutusten arviointi

	ESITYSLISTAN ASIA:						
N: 0						PVM	
	VALMISTELIJA						
	Myönteinen vaikutus	Kyllä		Neutraali		Ei	Kielteinen vaikutus
	Arvioi asteikolla 1-5	1	2	3	4	5	
1	Lisää yritystoiminnan edellytyksiä Ikaalisissa						Vähentää yritystoiminnan edellytyksiä Ikaalisissa
2	Lisää Ikaalisten vetovoimatekijöitä						Vähentää Ikaalisten vetovoimatekijöitä
3	Lisää yritysten työvoiman saatavuutta						Vähentää yritysten työvoiman saatavuutta
4	Luo edellytyksiä työpaikkojen säilymiselle						Vähentää edellytyksiä työpaikkojen säilymiselle
5	Helpottaa yritysten logistiikkaa						Vaikeuttaa yritysten logistiikkaa
6	Lisää yritysten keskinäistä kilpailua						Vähentää yritysten keskinäistä kilpailua
7	Luo edellytyksiä yritysten verkostoitumiselle						Vähentää yritysten verkostoitumisen mahdollisuuksia
8	Lisääkö mielikuvaa USKALTAVA, ROHKEA, KOKEILEVA, KEHITTÄVÄ -IKAALINEN						Vähentääkö mielikuvaa USKALTAVA, ROHKEA, KOKEILEVA, KEHITTÄVÄ -IKAALINEN

Arviot vaikutusten suuruusluokasta. Esim. yritysten lisäys, työntekijöiden lisäys, yritysten liikevaihdon lisäys

Arviot:

Liite 5. Tampereen kaupungin yritysvaikutusten arviointilomake

**YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI, LOMAKE 2**

Tällä lomakkeella valmistelija tekee varsinaisen valmisteilla olevaan päätökseen liittyvän yritysvaikutusten arvioinnin. Arvioinnin apuna voi käyttää Yritysvaikutusten arviointitarve-lomaketta.

1. Perustiedot
Toimielin:
Esityslistan asia:
Arvioinnin suorittaja:
2. Yritysvaikutusten arviointi
Lyhyt kuvaus päätöksen positiivisista vaikutuksista alueen yritystoimintaan:
Lyhyt kuvaus päätöksen negatiivisista vaikutuksista alueen yritystoimintaan:
Miten päätöksen positiivisia yritysvaikutuksia voidaan vahvistaa tai negatiivisia lieventää?
Kuinka vaikutusten alaisten yritysten kanssa on keskusteltu / osallistettu
3. Vaikutusten laajuus ja merkittävyys
Kuinka merkittävään joukkoon alueen yrityksiä päätös vaikuttaa?
Kuinka merkittävä positiivinen tai negatiivinen vaikutus päätöksellä on alueen yritysten toimintaan?
4. Kaupungin elinvoima ja kilpailukyky
Miten päätös vaikuttaa kaupungin elinvoimaan ja kilpailukykyyn?

5. Mahdollisesti lisätiedot ja tarkennukset**6. Yritysvaikutusten kokonaisarviointi:**

~~erittäin kielteinen / kielteinen / neutraali / myönteinen / erittäin myönteinen~~

Liite 6. Suomen Yrittäjien liikennevalomalli

Myönteinen vaikutus	Pos	Neutral	Neg	Kielteinen vaikutus
1. Edistää yrittäjätoiminnan edellytyksiä paikkakunnalla				Kaventaa yrittäjätoiminnan edellytyksiä paikkakunnalla
2. Edistää elinkeinorakenteen monipuolistumista				Kaventaa elinkeinorakenteen monipuolistumista
3. Lisää yritysten liiketoimintamahdollisuuksia				Vähentää liiketoimintamahdollisuuksia
4. Helpottaa yritysten työvoiman saantia				Vaikeuttaa yritysten työvoiman saantia
5. Vaikuttaako päätös positiivisesti työpaikkojen muodostumiseen?				Vaikeuttaa negatiivisesti tai ei lisää työpaikkojen määrää alueella
6. Vaikuttaa positiivisesti yritysilmapiiriin				Vaikeuttaa negatiivisesti yritysilmapiiriin
7. Helpottaa yritysten logistiikkaa				Vaikeuttaa yritysten logistiikkaa
8. Lisää kunnan vetovoimatekijöitä				Vähentää kunnan vetovoimatekijöitä
9. Lisää yritysten välistä kilpailua				Vähentää yritysten välistä kilpailua
10. Kohtelee yrityksiä tasapuolisesti				Kohtelee yrityksiä eriarvoisesti
11. Luo edellytyksiä yritysten verkostoitumiselle				Vähentää yritysten verkostoitumisen mahdollisuuksia
12. Edistää strategisten linjausten toteutumista				Heikentää strategisten linjausten toteutumista
13. Vaikuttaa positiivisesti aluetalouteen				Ei vaikutusta aluetalouteen

Liite 7 Varpaisjärven kunnan yritysvaikutusten arviointilomake

VARPAISJÄRVEN KUNTA

PÄÄTÖKSENTEON YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

TOIMIELIN _____

ESITYSLISTAN ASIA _____

N:O _____ PVM _____

LAATIJA/-T _____

	Positiivinen vaikutus	Kyllä	Neutraali	Kyllä	Negatiivinen vaikutus
1.	Säästää yritysten kertaluonteisia kuluja tai investointeja				Aiheuttaa yrityksille kertaluonteisia kuluja tai investointeja
2.	Vähentää yritysten juoksevia kuluja				Lisää yritysten juoksevia kuluja
3.	Vähentää yritysten hallinnollista työtä				Lisää yritysten hallinnollista työtä
4.	Lisää yritysten liiketoimintamahdollisuuksia				Vähentää liiketoimintamahdollisuuksia
5.	Helpottaa yritysten työvoiman saantia				Vaikeuttaa yritysten työvoiman saantia
6.	Helpottaa yritysten logistiikkaa				Vaikeuttaa yritysten logistiikkaa
7.	Lisää kunnan vetovoimatekijöitä				Vähentää kunnan vetovoimatekijöitä
8.	Edistää elinkeinorakenteen monipuolistumista				Kaventaa elinkeinorakenteen monipuolistumista

Positiivisten vaikutusten lyhyt kuvaus ja arvio suuruusluokasta

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

Negatiivisten vaikutusten lyhyt kuvaus ja arvio suuruusluokasta

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____